

Pielavesi Pohjoisosan rantaosayleiskaavan arkeologinen inventointi 2021

**Timo Jussila
Timo Sepänmaa**

Tilaaaja: Pielaveden kunta

Sisältö

Perustiedot	2
Kohdeluettelo	3
Kartat.....	4
Inventointi	6
Esihistoria	6
Historiallinen aika.....	7
Tulos	13
Muinaisjäännökset	14
2 PIELAVESI MUSTIKKAMÄKI	14
3 PIELAVESI KIVIMÄKI	15
4 PIELAVESI KOTAMÄKI	17
5 PIELAVESI KORKEAKOSKEN HARKKOHYTTI	19
6 PIELAVESI KALTTONEN	21
7 PIELAVESI RENSSINKANGAS.....	22
11 PIELAVESI RILLANKIVI	23
13 PIELAVESI ISOKOSKI	25
14 PIELAVESI HAKONIEMI	28
15 PIELAVESI POLTINSUO	29
16 PIELAVESI AHO	30
17 PIELAVESI TAMMELA	31
18 PIELAVESI KILPIKORPI.....	32
21 PIELAVESI PALOKANGAS 1	33
22 PIELAVESI.....	34
Muu kulttuuriperintökohde.....	35
19 PIELAVESI KATTILASALMI	35
Mahdolliset muinaisjäännökset	36
1 PIELAVESI KARELINNIEMI	36
8 PIELAVESI KOIVUMÄKI.....	38
9 PIELAVESI JOKIHARJU.....	38
Löytöpaikat	40
10 PIELAVESI KANNAS	40
12 PIELAVESI SOPENPÄÄ.....	41
23 PIELAVESI KOLUNPURO	42

Kansikuva: Inventointialueen kaksijakoisuutta: kivikautinen asuinpaikka pellossa etäällä nykyrannasta ja nykyistä rantaa Hirvijärvellä jossa ei muuta mielenkiintoista kuin kaunis maisema.

Perustiedot

Alue: Pielaveden pohjoisosan rantaosayleiskaavan alue. Pienvedet Pielavesijärven pohjoisosan luoteis-pohjois-koillispuolella, kuten mm. Korppinen, Koivujärvi, Savijärvi, Hirvijärvi ja Sulkavanjärvi ja muut mainitsemattomat pikkujärvet, lammet ja joet. Rannat noin 200 m etäisyydelle rantaviivasta.

Tarkoitus: Selvittää alueen muinaisjäännökset ja muut arkeologiset jäännökset.

Työaika: Maastotyö 25. - 31.8.2020.

Pilaaja: Pielaveden kunta

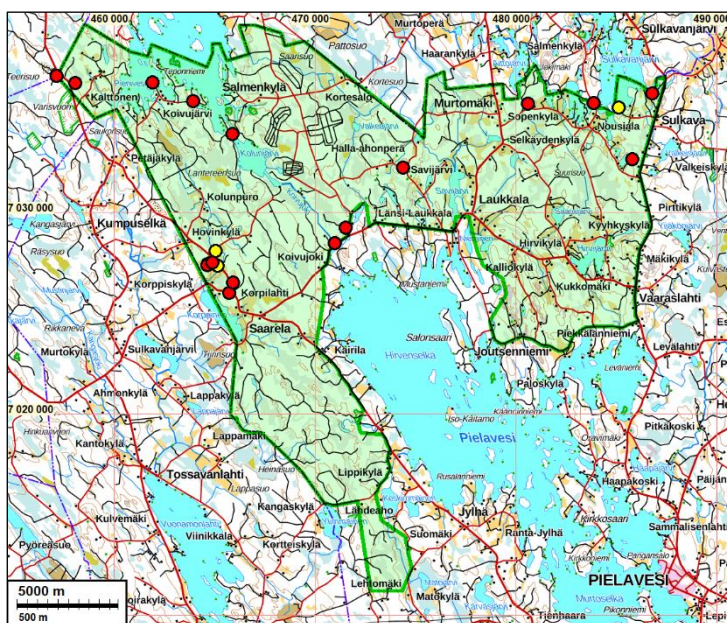
Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Jussila ja Timo Sepänmaa, arkistotyö ja raportin koostaminen Jussila. Maastotyössä apuna Tomi Kuljukka.

Tulokset Alueelta tunnettiin ennestään 11 muinaisjäännöstä: kivikautisia asuinpaikkoja, rautasulatto, rajamerkki ja kuoppakohde sekä vanha myllynpaikka (joka osin Kiuruve-

den puolella). Inventoinnissa löytyi 7 uutta muinaisjäännettä ja yksi arkeologinen muu kulttuuriperintökohde ja yksi löytöpaikka: Nämä ovat kaksi kivikautista asuinpaikkaa kaksi tervahautaa kaksi hiilimiilua, naurishauta ja kulttuuriperintökohteena viljelyröykkiöalue ja yksi kvartsinlöytöpaikka, johon ei liity muinaisjäännettä. Kolme aiemmin tunnettua kivikautista asuinpaikkaa jouduttiin toteamaan löytöpaikoiksi tai mahdollisiksi muinaisjäänneksiksi, koska muinaisjäänneksen kriteerit eivät niissä täyty. Alueella on nyt kaikkiaan 15 muinaisjäännettä ja yksi muu kulttuuriperintökohde eli 16 suojelukohdetta.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta elokuussa 2021, ellei toisin mainittu. Muinaisjäänneksirekisteri on tarkastettu 10/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikrolitti Oy:n palvelimella ja sen varmuuskopioilla.

Alue vihreällä, jonka sisällä tutkimusalueena oli vesistöjen rannat. Raportin kohteet punaisin ja keltaisin palloin,

Kohdeluettelo

Suojelukohteet

no	N	E	Nimi	Ajoitus	Tyyppi	Status	Mjtunnus
2	7035986	486656	MUSTIKKAMÄKI	kivikautinen	asuinpaikka	muinaisjäänne (sm)	1000004155
3	7035492	480467	KIVIMÄKI	kivikautinen	asuinpaikka	muinaisjäänne (sm)	595010015
4	7032316	474258	KOTAMÄKI	ajoitamaton	rakkakuoppa	muinaisjäänne (sm)	595010017
5	7028575	470871	KORKEAKOSKEN HARKKOHYTTI	historiallinen	rautasulatto	muinaisjäänne (sm)	1000015837
6	7026116	465643	KALTTONEN	kivikautinen	asuinpaikka	muinaisjäänne (sm)	595010023
7	7026612	465829	RENSSINKANGAS	kivikautinen	asuinpaikka	muinaisjäänne (sm)	595010022
11	7036863	457056	RIILLANKIVI	historiallinen	rajakivi	muinaisjäänne (sm)	1000000406
13	7035508	483734	ISOKOSKI	historiallinen	mylly	muinaisjäänne (sm)	1000028693
14	7036531	461816	HAKONIEMI	historiallinen	tervahauta	muinaisjäänne (sm)	uusi
15	7036512	457974	POLTINSUO	historiallinen	hiilimiilu	muinaisjäänne (sm)	uusi
16	7035615	463823	AHO	historiallinen	tervahauta	muinaisjäänne (sm)	uusi
17	7029324	471408	TAMMELA	historiallinen	hiilimiilu	muinaisjäänne (sm)	uusi
18	7032742	485671	KILPIKORPI	historiallinen	naurishauta	muinaisjäänne (sm)	uusi
19	7033984	465797	KATTILASALMI	historiallinen	viljelyröykkiö	muu kultt.per.kohde (s)	uusi
21	7027491	464546	PALOKANGAS 1	kivikautinen	asuinpaikka	muinaisjäänne (sm)	uusi
22	7027624	464795	PALOKANGAS 2	kivikautinen	asuinpaikka	muinaisjäänne (sm)	uusi

Muut kohteet

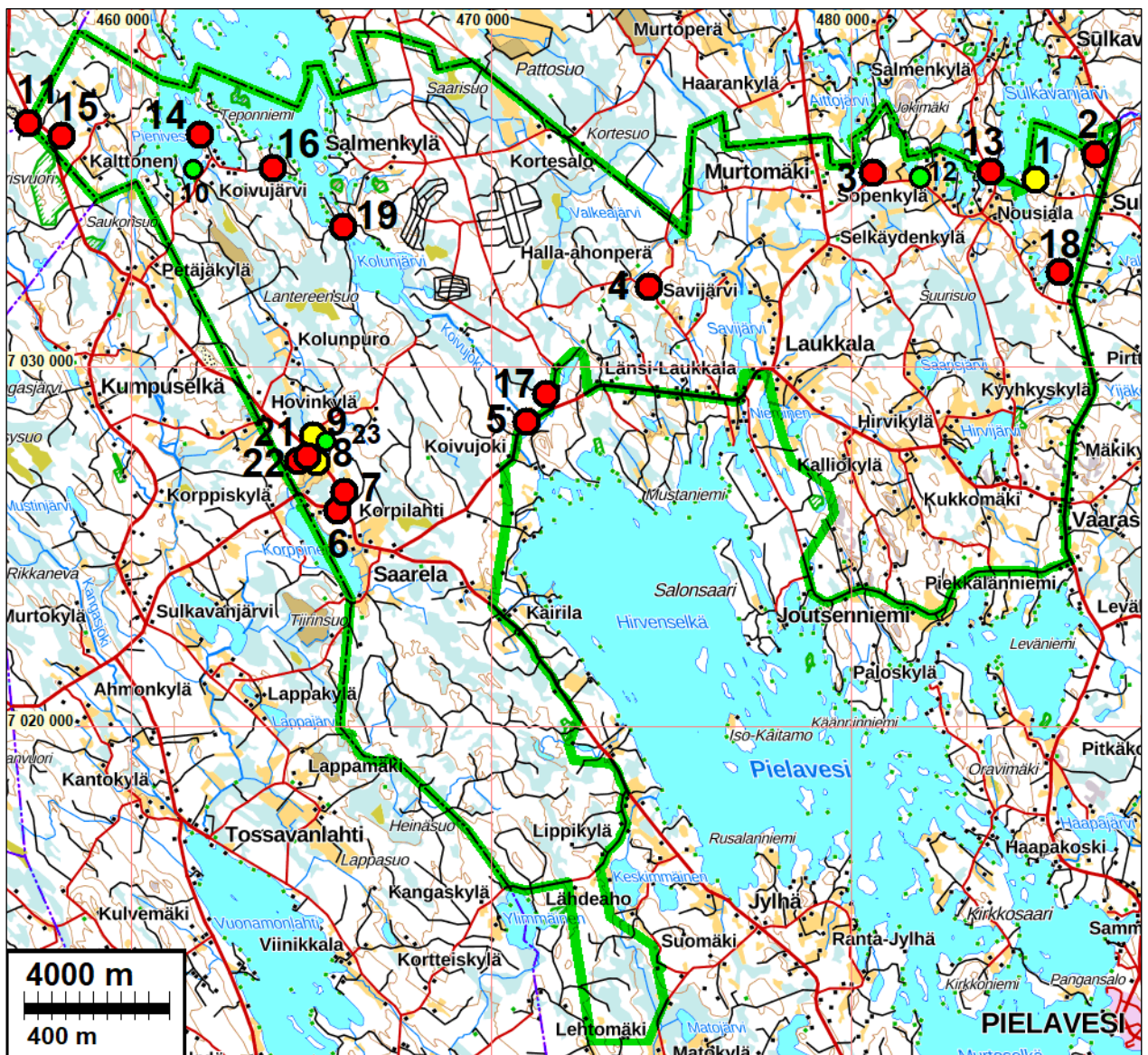
1	7035282	484985	KARELINNIEMI	kivikautinen	löytöpaikka	mahdollinen muinaisj.	1000004156
8	7027455	465043	KOIVUMÄKI	kivikautinen	löytöpaikka	mahdollinen muinaisj.	595010020
9	7028195	464963	JOKIHARJU	kivikautinen	löytöpaikka	mahdollinen muinaisj.	595010003
10	7035682	461424	KANNAS	kivikautinen	löytöpaikka	kiviesineen löytöpaikka	595010013
23	7027740	465326	KOLUNPURO	esihist.	löytöpaikka	kvartsinlöytöpaikka	uusi

Kohteet 8 ja 9 löytöpaikat ovat epäselviä ja ne voivat osittain tai kokonaan liittyä uusiin kivikautisiin asuinpaikkoihin nro 21 ja 22 Palokangas 1 ja 2. Kohteet 8, 9 ja 10 olivat aiemmin kiinteitä muinaisjäänköksiä, mutta muinaisjäänköksen kriteerit eivät niissä täyty.

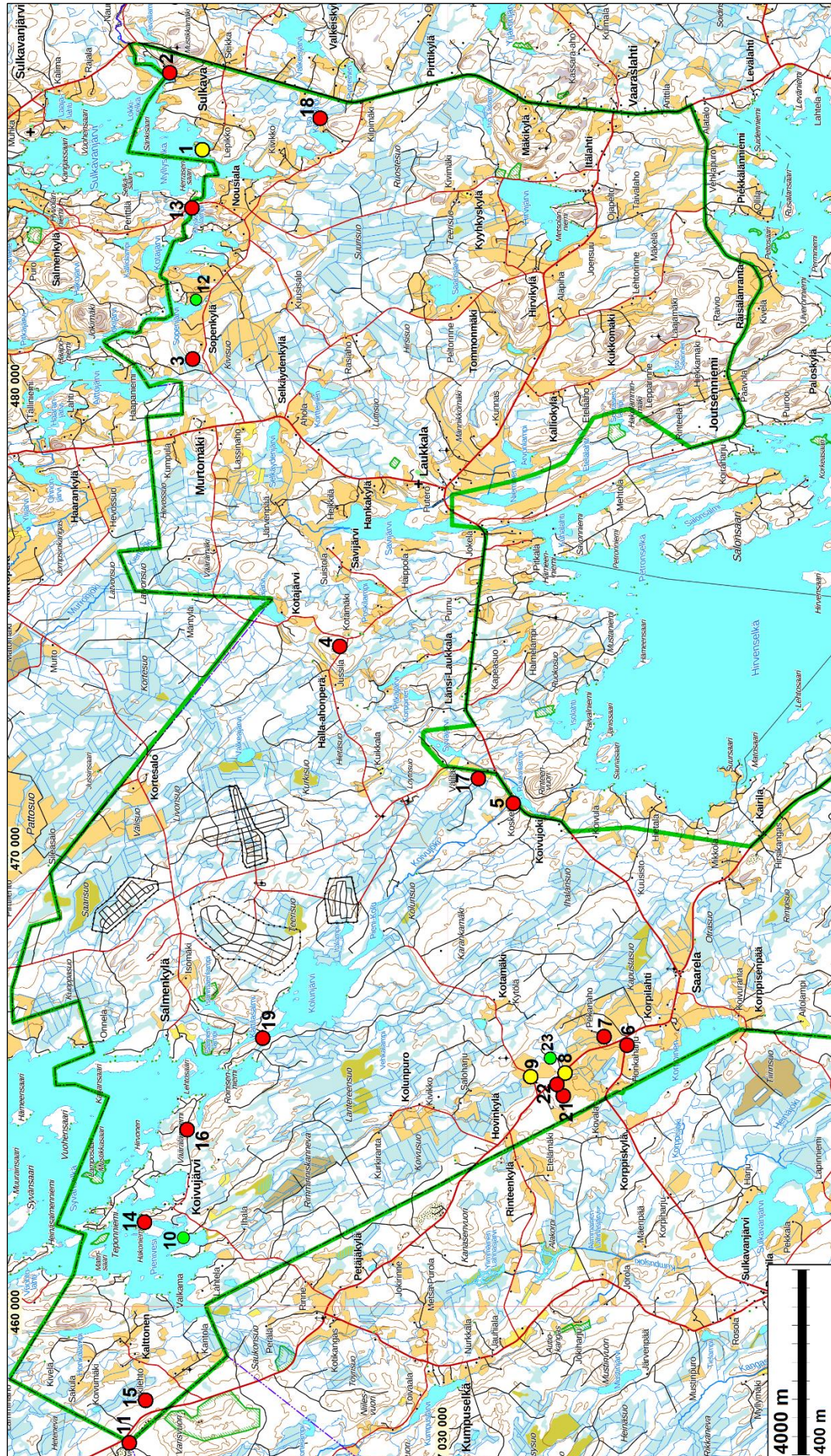
Kartat

Arkeologiset suojelukohteet – Muinaisjäänkökset ja muu kulttuuriperintökohde

Suojelukohteet punaisella, keltaisella mahdolliset muinaisjäänkökset ja löytöpaikat keltaisella. Tutkimusalueen raja vihreällä ja sen sisällä aluerajana olivat rannat noin 200 m syvyyteen rannasta sisämaahan. Numero on raportin kohdenumero.

Alueen pohjoisosassa – lounaisosassa ei ole kohteita

Inventointi

Pielaveden kunnalla on käynnissä Pielaveden pohjoisosan vesistöjen rantaosayleiskaavoitus. Pielaveden kunta tilasi hankkeen kaavakonsultin FCG Finnish Consulting Group Oy:n välityksellä kaavan arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyön tekivät Timo Jusila ja Timo Sepänmaa apunaan Tomi Kuljukka elokuun lopulla 2020, työn kannalta mainioissa olosuhteissa.

Inventoinnin maastotyö kohdistui nykyisten vesistöjen rantoihin ja 200 m etäisyydelle niistä. Paikoin saatettiin tarkastella maastoa hieman etäämpänäkin. Alueella sijaitsevat ennestään tunnetut kohteet tarkastettiin, riippumatta niiden etäisyydestä nykyisistä rannoista.

Alueella on inventoitu muinaisjäännöksiä viimeksi v. 2004 Sulkavanjärven ympäristössä. Alueella on tehnyt inventointiluonteisia tarkastusmatkoja Jouko Aroaho 1990 luvulla ja Lauri Pohjakallio 1970-luvulla. Selkäyden vanhan muinaisuoman (Saimaan lasku-uoma Selkäydenjärven ja Sopenjärven välillä) varsia ovat omina töinään inventoineet Carpelan ja Siiriäinen 1970 luvulla ja allekirjoittanut 1990 luvun lopulla.

Alueella on paljon muinaisrantatasoja 140 m ja nykyisten vesistöjen tasojen välillä. Mehevimmät rantatasot sijoittuvat usein etäälle nykyisistä vesistöistä, hiekkamaille. Erityisesti näin on Saarelassa. Monin paikoin maaperä nykyisen rannan tuntumassa on savista tai kivikkoista, kivikauden asutukselle sopivien hiekkamaiden sijaitessa etäämpänä rannoista.

Paikkatietoikkunan laserkeilausaineistoon pohjautuvasta rinnevarjostuksesta tarkastettiin alueelle sijoittuvia muinaisjäännöksiin viittaavia maarakenteita. Alueella onkin runsaasti hiilimiiluihin ja tervahautoihin viittaavia kuvioita rinnevarjostuksessa. Neljässä tapauksessa ilmiö oli sitä mitä uumoitiin eli tervahauta tai hiilimiilu, monissa tapauksissa kyse oli satunnaisesta heijastuksesta, luonnonmuodostumasta tai nykyaikaisesta maarakenteesta, kuten maanottokuopasta. Alueen rannansiirtymiskronologia selvitettiin. Vanhan historiallisen ajan asutuksen sijoittumista tutkittiin alueen isojakokartoilta ja apuna käytettiin siinä myös 1840-luvun pitäjän karttaa. Alueeseen perehdyttiin myös Pielaveden historia teoksen avulla.

Maastotyössä vesistöjen rantoja katsottiin ensin tarkoin laserkeikausaineiston ja maastokartan avulla ja sen perusteella valittiin maastossa tutkittavia alueita – näin siis alkuunsa, maastohavainnot ohjasivat kulkemista sitten paikan päällä. Maastotutkimusotos oli hyvä ja melko kattava – ainakin kaikki arkeologisesti mielenkiintoisilta vaikuttavat alueet tuli tarkastettua. Tarkastaminen oli ensin ja pääosin silmänvaraista - alkaen auton ikkunasta, kävelyretkeen maastossa. Esihistorialliselle asuinpaikalle sopivissa maastonkohdissa tehtiin koekuoppia, samoin vanhoilla historiallisen ajan hylätyillä talonpaikoilla.

Esihistoria

Muinaisen Itämeren Ancyclusjärvivaihe on ulottunut alueelle jo heti mannerjään vetäydyttyä alueelta. Maamme ja myös Pohjois-Savon varhaisimman jääkauden jälkeisen ihmisasutuksen aikana n. 8400 eKr. on Ancyclusjärven rantataso ollut alueella n. 140 m tasolla (maan kallistumisesta johtuen Koivujärvellä sama ranta on n. 144 m tasolla). Vedenlasku on ollut suhteellisen nopeaa ja n. 7500 eKr. Ancyclusjärven veden taso on ollut alueella n. 124 (-127) m tasolla ja laski edelleen n. 110 (-112) m tasolle jolloin Päijänteen (ja Saimaan) allas kuroutui varhaisesta Litorinamerestä n. 6700 eKr. jolloin alkoi vedennousu n. 114 m tasolle 5000 eKr. mennessä, jolloin Heinolanharjun puhkeaminen aiheutti altaassa vedenlaskun – 2-3 m äkkiä ja sitten hitaasti vuositu-

hansien aikana nykyiselle Pielavesijärven tasolle (102 m). Noin 4200 eKr. Pielavesijärven vesi oli 110 m tasolla ja 2000 eKr. 105 m tasolla.

Päijänteen ja Saimaan kuroutumisen n. 6500 eKr jälkeen niissä alkanut vedennousu yhdistivät nämä järvet tällä alueella, Pielaveden Savijärven, Selkäydenjärven ja Kotajärven kohdilla n. 6000 eKr alkaen, jolloin alueelle muodostui leveä salmi. Tämä salmi siis yhdisti Saimaan ja Päijänteen altaat toisiinsa tuhanneksi vuodeksi, kunnes Päijänteen vedenlasku 5000 eKr. erotti Saimaan altaan Päijänteestä. Tällöin muodostui Saimaan ja Päijänteen välille lasku uoma, koskipaikka Selkäydenkylässä, Selkäydenjärven ja Kivisuon väliseen laaksoon. Siellä on nähtävissä lasku-uoman kosken rantojen komeat muinaisrantatörmät ja kivistä muinaisen koskenpohjaa. Tämä uoma alkoi kuivumaan hiljalleen, kun Saimaassa alkoi vedenlasku 4800 eKr. ja tämä Saimaan lasku-uoma kuivahti melko pian sen jälkeen kokonaan (4400 eKr. mennessä). Saimaa ja Päijänne erkaantuivat tuolloin lopullisesti toisistaan.

Koivujärvi kuroutui Ancyclusjärvestä n. 7600 eKr. ja muutkin järvet vuorollaan veden laskiessa. Liitteenä on karttaesitykset eriaikaisista alueen rantatasoista

Alueella on siis muinaisrantatasoja n. 140 m korkeustasolta alaspäin n. 104 m tasolle saakka. Tuolta korkeusväliltä on löydettävissä rantasidonnoisia kivikautisia ja myöhempiä pyyntikulttuurin asuinpaikkoja. Alueella on ollut tulva eli vedennousu 110 m tasolta 114 m tasolle 6500-500 eKr välillä. Tämä aikakauden asuinpaikat ovat siis jääneet tulvan alle ja ovat tulvan kerrostamien maiden peittämiä tai tulvan sekoittamia ja hajottamia. Samalle korkeusvälille osuu nopea tulvan jälkeinen vedenlasku, joten kyseiseltä korkeusväliltä on löydettävissä asuinpaikkoja suhteellisen lyhyeltä muutaman sadan vuoden aikaväliltä. Tuolloin alue on ollut osana merkittävää kulkureittiä. Potentiaalisimmat korkeustasot kivikauden etsimiselle ovat mesoliittiset tasot n. 8000 – 7000 eKr. eli 135-115 m tasot ja toisaalta tasot 110 m alapuolella.

Historiallinen aika

Alue kuuluu lukusiin vanhoihin kyliin: Koivujärvi, Saarela, Laukkala, Niemisjärvi, Tommonmäki, Lammassalo, Vaaraslahti, Joutsenniemi ja Sulkava (Nousiala).

Alueen isojakokartat vuosiväliltä 1779 – 1835 voitiin tarkastaa koko alueen kattavasti Maanmittauslaitoksen kartta-arkiston nettiarkistosta. Kansallisarkistoa ei voitu Pandemian takia käyttää, eikä siellä olevia puhtaaksi piirrettyjä isojakokarttoja ole vielä digitoitu. Maanmittauslaitoksen kartta-arkiston kartat ovat ns. käyttöversioista ja konseptikarttoja jotka saattavat olla hyvinkin kuluneita ja repaleisia. Niiltä paikannettiin kaikkiaan 51 talonpaikkaa (sisältäen torpat). Jonkin verran niissä ja niiden paikannuksissa voi olla tulkinnanvaraa johtuen kartan suttuisuudesta. On myös mahdollista, että jokunen talon tai torpanpaikka on jäänyt huomamatta. Muutama paikannettu talo sijoittuu hieman aluerajauksen ulkopuolelle. Paikannuksen apuna käytettiin paikoin myös 1845 pitäjänkarttaa.

Isojakokartoilta 1779 – 1835 kaavan alueelle ja aivan sen rajalle paikannetut talot

Sarakkeessa tila on talonpaikan tilanne nyt, rak = rakennettua aluetta. Sarakkeessa kartta on karttalistas-
sa olevan isojakokartan numero, mistä talo paikannettu. Et ran = etäisyys rannasta.

Punertavalla ja paksunnettuna talopaikat jotka 200 m lähempänä rannasta

N	E	kartta	kylä/alue	talo/huom	tila	Et ran
7028106	482466	1	Joutsenniemi	Hirvinielemi	rak	
7027378	482798	1	Joutsenniemi	Hovi	rak	130
7023046	482218	2	Joutsenniemi	Nuutila	rak, ei alueella	
7028463	485617	3	Vaaraslahti		autio?	
7025907	483596	4	Vaaraslahti		rak	

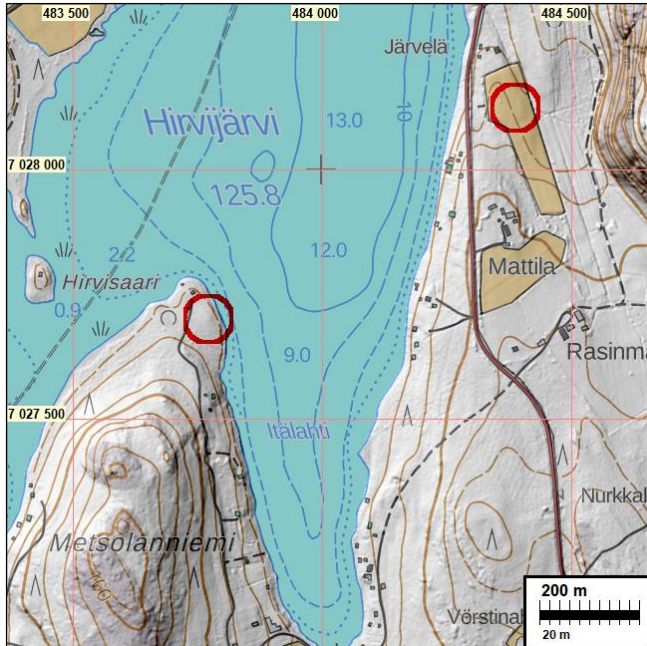
7027702	483774	4	Vaaraslahti		autio	30
7028126	484390	4	Vaaraslahti	torppa ?	autio	130
7024670	485617	4	Vaaraslahti		rak	
7024652	485814	4	Vaaraslahti		rak, ei alueella	
7025103	485995	4	Vaaraslahti		autio, ei alueella	
7015650	472210	5	Jylhä	Uudispiha	rak	
7036834	462550	6	Koivujärvi	Teppo	autio	127
7035362	461254	6	Koivujärvi	epäselvä	autio	82
7037054	459286	18	Koivujärvi	C	rak	
7030482	477602	7	Lammassalo	Putero	rak	
7034450	465798	8	Laukkala-Koivujärvi	Kattilasalmi	rak	90
7035630	467098	8	Laukkala-Koivujärvi	Isomäki	rak	
7036767	471184	8	Laukkala- Koivujärvi E	Kortesalo	rak	
7031282	473286	9	Laukkala-Pitkäjärvi		rak	84
7032922	474766	9	Laukkala-Kotajärvi SW		autio?	
7030082	471770	10	Laukkala-Syvärvi		rak, ei alueella	
7029830	471730	10	Laukkala-Syvärvi		ei alueella	
7031834	471134	10	Laukkala-Kurkipuro		autio	
7028638	470950	11	Laukkala-Ruukinlampi	Koskela	rak	40
7031438	475106	12	Laukkala E	Poskilampi W	rak	
7030942	476358	12	Laukkala Savijärvi	Haippola	rak	
7029654	476686	12B	Laukkala Savijärvi	epäselvä	autio	80
7029509	475915	12B	Laukkala Savijärvi		rak	
7025086	466170	13	Saarela Korppinen	Korpilahti	rak	
7035862	482418	14	Sulkava		rak	70
7034738	483154	14	Sulkava		autio	80
7035072	483256	14	Sulkava		rak	40
7034406	483166	14	Sulkava	Jussila	rak	
7034878	483874	14	Sulkava	Auvila	rak	
7034708	484000	15	Sulkava	epäselvä	autio	
7034368	484035	15	Sulkava	Peltola	rak	
7030419	481668	16	Tommonmäki	Pohjoislahti	rak	190
7029918	481362	16	Tommonmäki		rak	
7029758	481594	16	Tommonmäki		rak	140
7029462	481782	16	Tommonmäki		rak	140
7028946	481062	16	Tommonmäki	Tommonlampi	autio	
7028788	483492	16	Tommonmäki	Heikkilä	rak	
7028810	482568	16	Tommonmäki	Mäenpää	rak	
7029862	478538	17	Tommonmäki/Sulkava	tarkenna	autio	
7029774	478334	17	Tommonmäki/Sulkava		rak	
7029714	478082	17	Tommonmäki/Sulkava		rak	
7029454	478794	17	Tommonmäki/Sulkava		rak	
7029226	478642	17	Tommonmäki/Sulkava		rak	
7028930	479046	17	Tommonmäki/Sulkava	sotilastorppa	rak	
7032183	477059	17	Tommonmäki	uudistalo	rak	83
7031929	477495	17	Tommonmäki		rak	170

Useimmat talot sijoittuvat selkeästi etäälle rannasta, rantakaavan ulottumattomiin. Huomiota kiinnitettiin rannan tuntuman sijoittuviin talonpaikkoihin. Niistä suurin osa sijoittuu nykyisten tilakeskusten alueelle, jotka ovat olleet intensiivisesti asuttuja tähän päivään ja modernin maankäytön piirissä. Nämä katsottiin arkeologisesti mielenkiinnostomiksi.

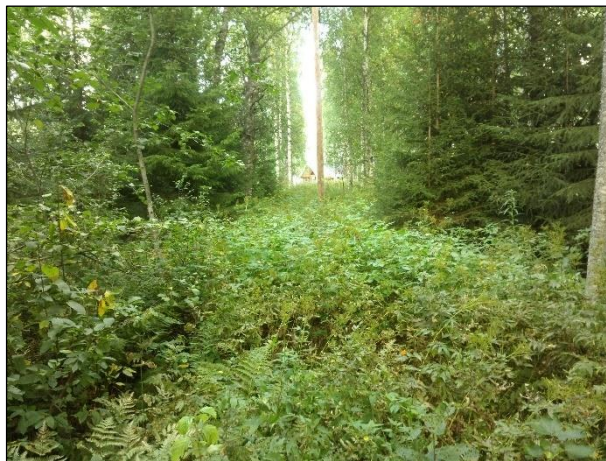
Rannan läheisyyteen sijoittuvat talonpaikat, jotka nyt ovat autioina tarkastettiin. Näitä paikkoja oli kuusi. Paikat katsottiin suhteellisen tarkasti – kattavasti silmänvaraisesti, käsikairaamalla ja koe-kuoppia tehden. Kaikki paikat sijaitivat vanhoissa pelloissa (vanhojen peruskarttojen perusteella) tai nykyisissä pelloissa. Missään ei havaittu minkäänlaisia jälkiä vanhasta asutuksesta. Kyse

voi olla 1) epäonnesta – ei sattunut merkkejä kuoppien ja kairanpistojen kohdalle, 2) siitä että (vähäinen pien-) talo tai torppa on purettu, perusteellisesti hävitetty ja loputkin jäljet kynnetty peltoon, 3) talo paikannus on virheellinen, 4) isojakokartalla tulkittu väärin jokin merkki talomerkinä. 5) kartalle merkitty suunniteltu torppa tai ”nybygge” joka ei toteutunut sille kohdalle, 6) talo tai torppa ollut niin lyhytaikainen, että siitä ei ole jäänyt havaittavia jälkiä maaperään.

Autiot talonpaikat Hirvijärvellä

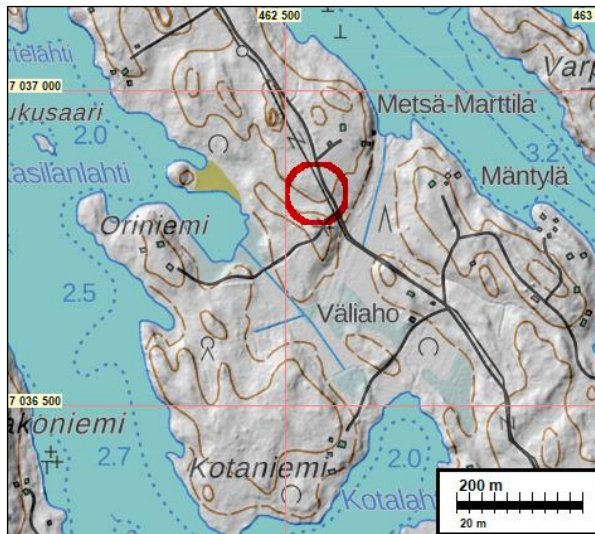
Alla ote v. 1779 Vaaraslahden kartasta samalta kohdalta kuin viereinen maastokartta. Vanhat talonpaikat osoitettu punaisella ympyrällä.

Metsolanniemen kärki on peltona 1973 ja 1991 peruskartoilla ja siinä on pellossa kaksi ulkorakennusta. Alueella ei ole minkäänlaisia jälkiä vanhasta talosta - ei maan päällä eikä sattunut tulemaan esiin maan altakaan. Alue on pusikkoinen. Oikealla kuva mahdollisesta torpanpaikasta Hirvijärven itäpuolella, pellossa. Mitään merkkejä ei sattunut koekuoppiin. Paikannus on hyvä mutta tulkinta voi olla väärä. Pitäjänkartalla 1845 alue on vain peltoa.

Autiot talonpaikat Koivujärvellä.

ote v. 1807 kartasta

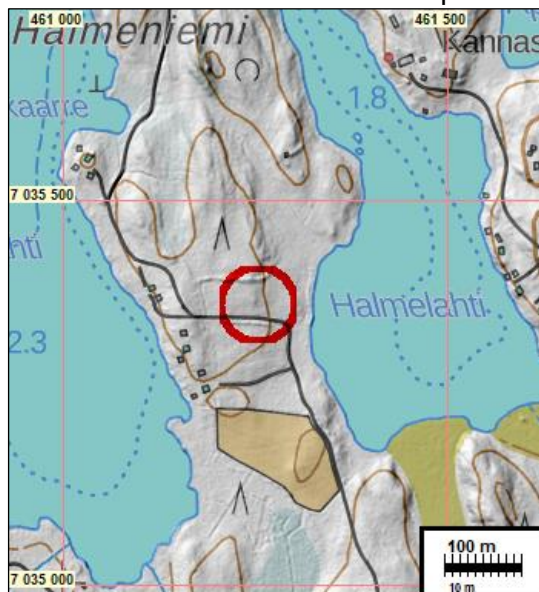

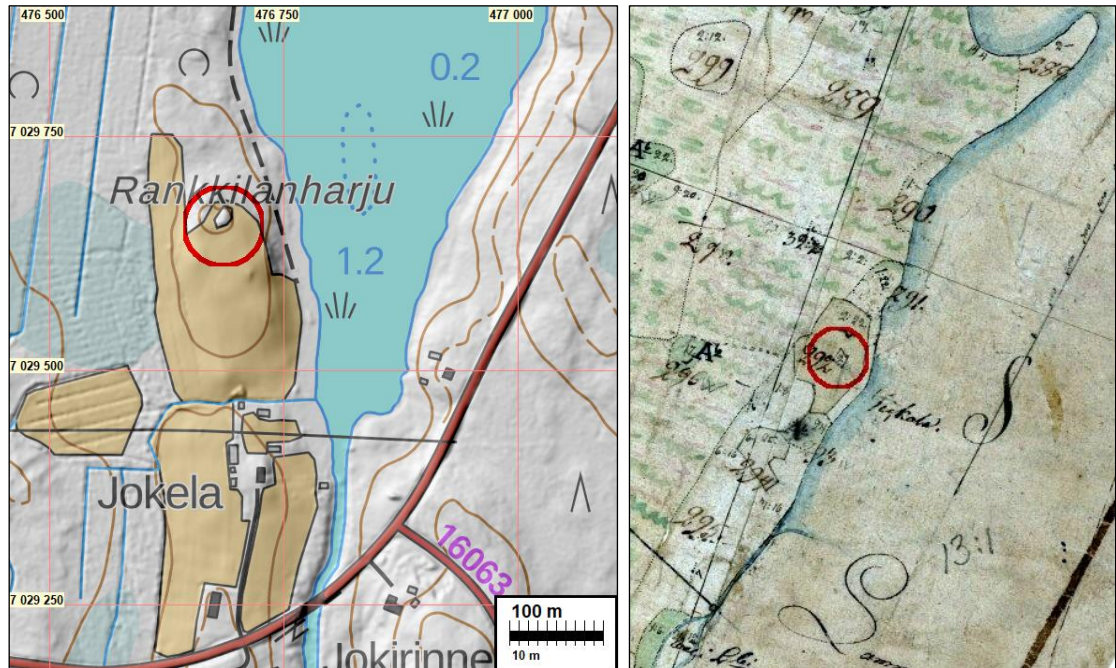
Koivujärven Teponniemessä oletetulla Tepon talon vanhalla paikalla ei havaittu mitään mainittavaa, vaikka paikannus vaikuttaisi olevan hyvä. Voi olla, että talo onkin ollut jossain muualla.

Oletettua talonpaikkaa tien länsipuolella, luoteeseen

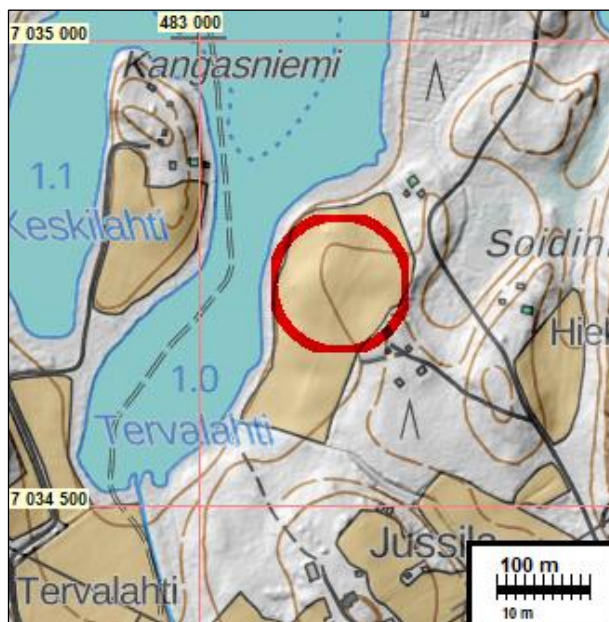
Edellisen länsipuolella Halmenniemeen on merkitty peltolohko ja mahdollisesti sen keskelle torppa. Paikalla on ollut pelto vielä 1991 peruskartalla. Alueella ei havaittu mitään vanhaan talonpaikkaan viittaavaa. Alueella on vanhan pellon reunoilla raivauskivikkoja.

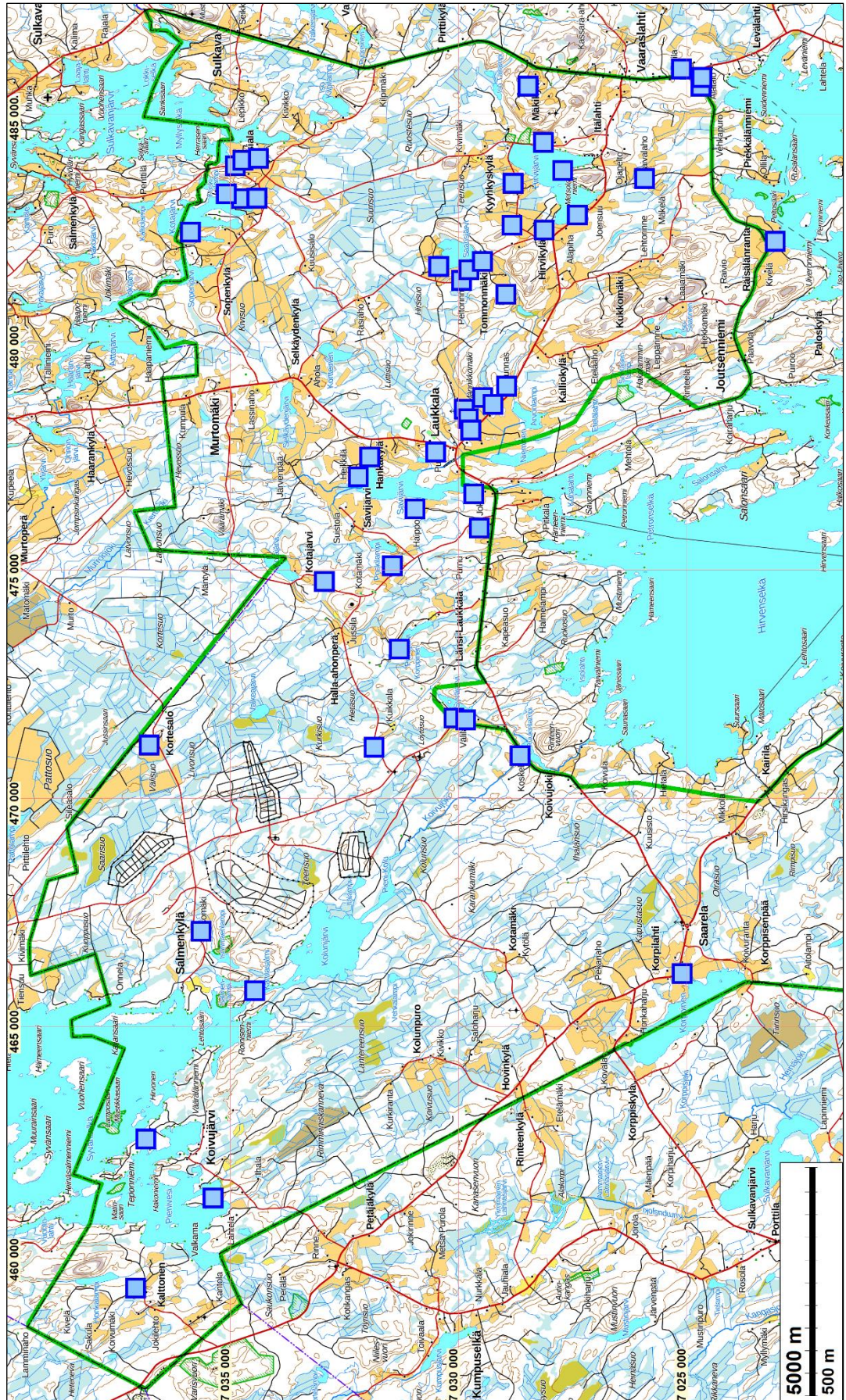
Laukkalan Savijärven eteläpään länsirannalle on merkitty (oletettavasti) v. 1783 kartalle torppa keskelle peltoa. Pelto voitiin tarkastella koepistoin ja kaurauksin – ei havaintoja. Metsäsaarekkeessa pellon pohjoisosassa ei mitään taloon viittaavaa. varmennusta paikannukselle ja karttatunninalle ei siis saatu.

Mahdollinen autoitunut talonpaikka Nousialassa. Peltoa saatettiin jonkin verran havainnoida, vaikka se oli nurmella. Ei saatu havaintoja talonpaikasta. Paikannus ja tulkintakin siis vielä epävarmat

alla ote 1799 kartasta

1779-1835 kartoilta paikannetut talojen ja torppien paikat

Isojakokarttaluettelo

1 ja 2	Charta öfver Joutseniemi Samfällighets Ägor i Pielavesi Sokn. Otsikko repeytynyt, varhaisin näkyvä vuosiluku 1836 mutta oletettavasti mitattu 1700 -luvulla.
3 ja 4	1799, Charta öfver Nousiala och Räislä Ägor uti Waraslahti By, Pielavesi Capellgäld, Idensalmi Sokn och Savolax Län.
5	Charta öfver Jylhä Samfällighets Ägor i Pielavesi By af Rautalambi Sockn och Kuopio Län.
6	Charta ofver Koivujärvi Bys, i Rautalambi Sokhn och Kuopio Lähn. 1807, ja Charta öfver en del af Koivujärvi Frelse Bys Ägor uti Rautalambi Soken och Kuopio Län. 1807
7	Charta öfver Niemisen ??? och Tausmaa Jordstycken uti Idensalmi Socken och Cuopio Län. Samt Lammassalo By tillhörige Skifteslag. 1778
8 - 12	Charta öfver Laukkala Bys Ägor i Pielavesi Socken och Kuopio Län. 1784. Ja: Charta öfver Öfwerloppsjorden uti Laukala Samfällighets af Pielavesi Socken och Kuopio Län. 1837
13	Charta öfver Saris Hemmans ägor uti Rautalambi Sokn och Sawolax Län. 1779
14	Charta öfver Nåusiala Skifteslags Utjord i Sulkawa By, Idensalmi Sokn , Pielavesi kapelgäld och Sawolax Län. 1779.
15	Charta öfver Nåusiala Skifteslags Bröstmark i Sulkawa By, Pielavesi Capel, Idensalmi Sokn och Cuopio Län. 1779.
16 ja 17	Charta öfver Kålemala Skifteslags Ägor af Sulkava By belägen uti Pielavesi Kapellgäld. Idensalmi Skn och Kuopio Lähn. 1779.
18	Karta öfver Koivujärvi Fralse bys ägor i Rautalampi Sicken och Kuopio Län. 1807. Renoverad 1845.

Tulos

Alueelta tunnettiin ennestään 11 muinaisjäännettä: seitsemän kivistä asuinpaikkaa, rautasulatto, rajamerkki ja kuoppakohde sekä vanha myllynpaikka (joka osin Kiuruveden puolella). Inventoinnissa löytyi 7 uutta muinaisjäännettä ja yksi arkeologinen muu kulttuuriperintökohde: kaksi kivistä asuinpaikkaa kaksi tervahautaa kaksi hiilimiilua, naurishauta ja kulttuuriperintökohteena viljelyryötköalue. Lisäksi havaittiin yksi kvartsinlöytöpaikka, johon ei liity muinaisjäännettä.

Kolme aiemmin tunnettua kivistä asuinpaikkaa jouduttiin toteamaan löytöpaikoiksi tai mahdollisiksi muinaisjäänneksiksi, koska muinaisjäänneksen kriteerit eivät niissä täyty. Ennestään tunnetun yhden mahdollisen muinaisjäänneksen lisäksi alueella on siis nyt neljä mahdollista muinaisjäännettä ja kolme löytöpaikkaa, kaikki kiviesineen löytöpaikkoja.

Alueella on nyt kaikkiaan 15 muinaisjäännettä ja yksi muu kulttuuriperintökohde eli 16 suojelukohdetta.

28.12.2020

Timo Jussila

Muinaisjäännökset

2 PIELAVESI MUSTIKKAMÄKI

Mjtunnus: 1000004155
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikat

Koordin: N: 7035986 E: 486656

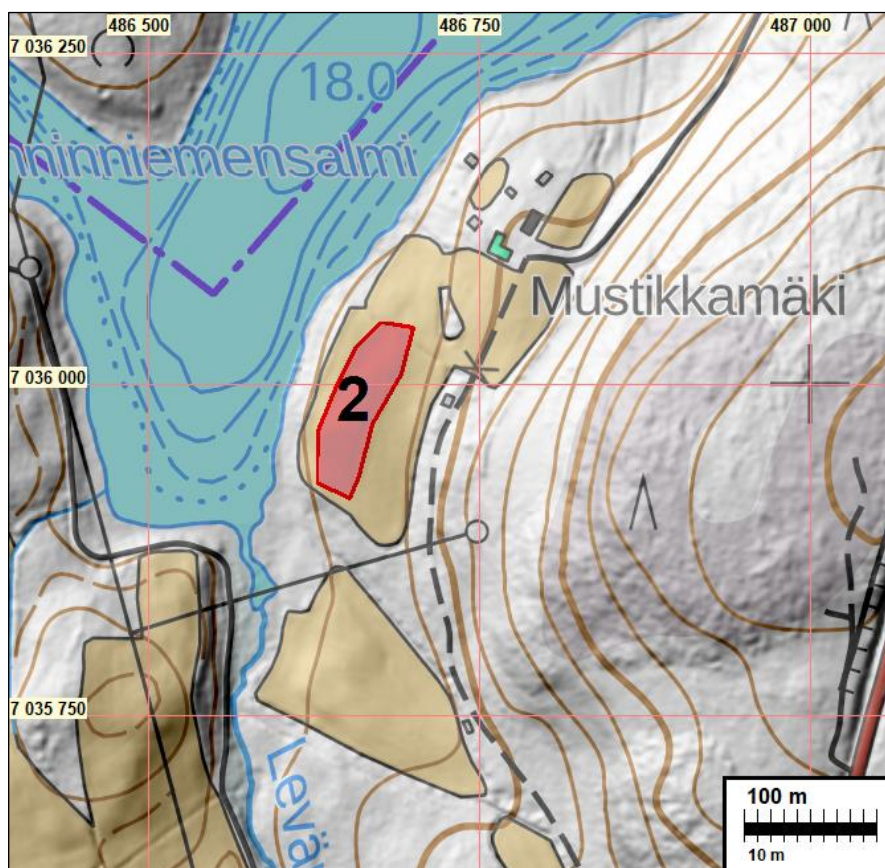
Tutkijat: Jussila T 2004 inventointi, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,9 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee Sulkavanjärven itäpuolella, Käänänniemensalmen itärannalla, Mustikkamäen talosta noin 150 m etelään, rantapellossa, korkean törmän äärellä. Laajalta alalta moreenipellosta on löytynyt kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta (KM 34984). Asuinpaikan laajuus ei ole tiedossa. Löydöt: kvartsiytimiä 3 kpl, kvartsi-iskos ja palanutta luuta 1 kpl.

Sepänmaa 2020:

Paikka oli inventointiajankohtana viljelyksellä. Ei voitu tarkastaa – uusia havaintoja ei saatu. Rajaus v. 2004 havaintojen ja raportin kartan mukaisesti. Vähäiset löydöt on tehty laajalta alalta. Rajaus on siten ilmeisen viitteellinen, mutta löydöt kuitenkin tehty sen sisältä ja rajausarvio on tehty myös topografia huomioiden.

Kuva vuodelta 2004 löytöalueen eteläreunalta pohjoiseen, josta alla olevat kvartsit:
KM 34984, 4 kpl kvartseja: kolme bipolaarista kvartsiydintä, yksi iskos ja oikealla palanut luu.

3 PIELAVESI KIVIMÄKI

Mjtunnus: 595010015
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 7035492 E: 480467

Tutkijat: Pohjakallio L 1975 tarkastus, Carpelan C 1978 tarkastus, Carpelan C 1979 tarkastus, Purhonen P 1980 tarkastus, Aroaho J 1983 tarkastus, Taskinen H 1987 tarkastus, Halinen P 1988 kaivaus, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 24,3 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Kivimäki-nimisen mäen loivasti länteen päin viettävällä rinteellä, jonka alaosassa on jyrkempi törmä. Törmän alapuolella on metsittynyt suoalue. Matti Saarniston (1971:51-52) mukaan Kivimäki on ollut saari Saimaan vesistöalueella ja sen eteläpuolella oleva metsittynyt suoalue on saattanut olla läheisten järvien osan varsin pitkäänkin Päijänteeseen johtavan lasku-uoman umpeuduttua.

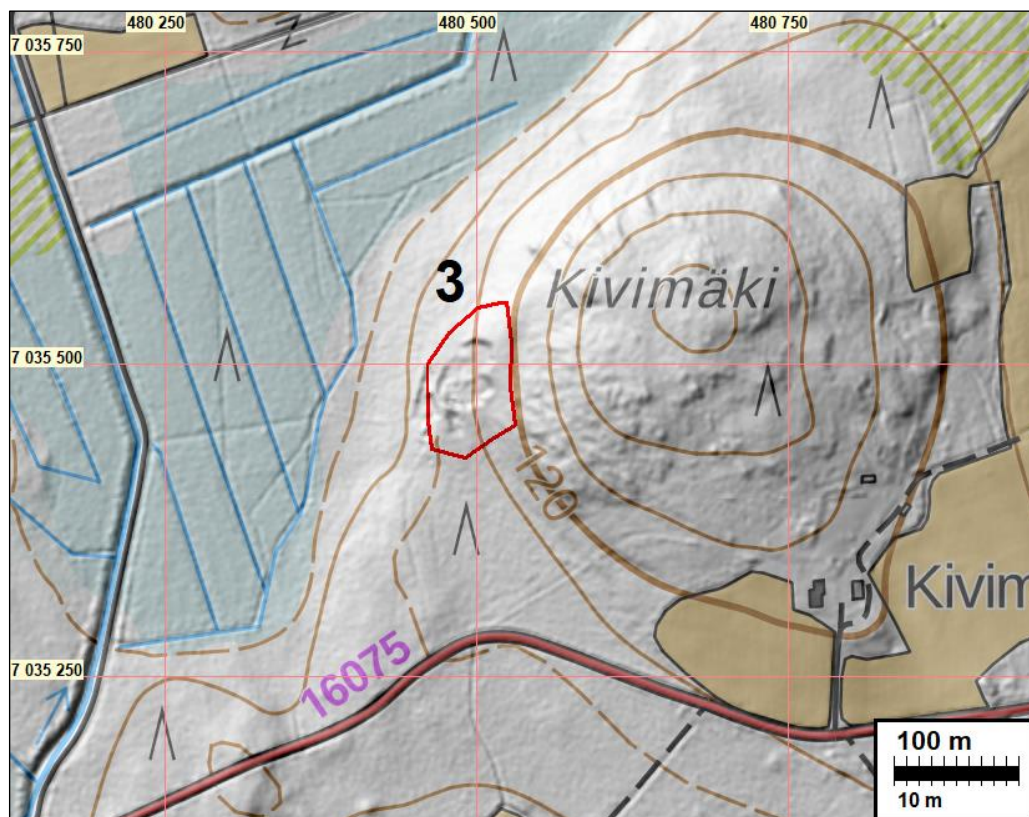
Sepänmaa 2020:

Paikka tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Koekuoppia ei kaivettu.

Mäen länsirinteessä oleva hiekkamuodostuma, jolla asuinpaikka sijaitsee, on suureksi osaksi hiekanoton tuhoama. Vanhojen hiekkakuoppien välillä on pieniä (korkeintaan aarien suuruisia) alueita, joissa ehjää asuinpaikka-aluetta saattaa vielä olla jäljellä. Hiekanotto alueelta on pääosin loppunut (kasvillisuudesta päätellen) arviolta parikymmentä vuotta sitten. Hyvin pienimuotoista hiekanottoa alueella jäljistä päätellen edelleen on. Yhden tuoreehkon (arviolta vuoden sisällä tehdyn) pienen puskumaakasan pinnalla havaittiin kvartsi-iskos, joka jätettiin paikalleen (koord: N 7035470 E 480484). Puusto on pääasiassa kuusimetsää. Alue vaikuttaa siis pääasiassa tuhoutuneelta. Pieniä kohtia asuinpaikasta lienee kuitenkin säilynyt.

Muinaisjäännöstä ei ollut aikaisemmin rajattu. Tässä inventoinnissa alue rajattiin maastonmuotojen perusteella arvioiden sekä Halisen v. 1988 kaivauksen havaintojen mukaan. Halisen havainnot ovat hiekkakuopan eteläpuolelta ja eteläkupeesta n. 113 - 117 m korkeustasojen väliltä (huomioiden ero nykyiseen korkeusjärjestelmään ja sen ajan mittaustarkkuuteen niin em. korkeuslukuja syytä tarkastella noin +/- 70 cm tarkkuudella). Muinais-Saimaan ja Päijänteen korkein ranta on alueella n. 114 m tasolla n. 4800 eKr. ja saman tason tuntumassa vesi oli parisataa vuotta ennen ja jälkeen - varhaiskampakameramiikan aikana.

Huomautettakoon, että rajauksen sisällä oleva alue on pääasiassa vanhoja hiekkakuoppia, joiden kohdalla säilynyttä muinaisjäännöstä ei voi olla vaan niiden reunamilla ja väleissä. Tarkempi rajausta vaatisi koekaivauksia.

Rinnevarjostuksessa erottuu hyvin vanha hiekkakuoppa jonka reunoilla ja kaivamattomissa väleissä asuinpaikkaa on vielä säilynyt.

Alueen maastoa vanhaa ja nykyistäkin hiekanottoa.

4 PIELAVESI KOTAMÄKI

Mjtunnus: 595010017
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: ajoittamaton
 Laji: kivirakenne: rakkakuoppa

Koordin: N: 7032316 E: 474258

Tutkijat: Pohjakallio L 1975 tarkastus, Taskinen H 1996 tarkastus, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,8 km luoteeseen.
 Aiemmin Esihistoriallinen hautaröykkiö.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri:
 Lapinraunio sijaitsee Kotamäen korkeimman laen etelään viettävän rinteän juurella, mäen laella olevan vesivaraajan kaakkoispuolella, laelle johtavan tieuran länsipuolella, nuoressa mäntymetsikössä.
 Raunio on kooltaan 8 (pohjoinen-etelä -suunnassa) x 10 m (itä-länsi -suunnassa). Muodoltaan se on kaksiosainen: raunio luoteisosa on halkaisijaltaan noin 5 m ja sen alueella olevan kuopanteen halkaisija on noin 2,5 m ja syvyys noin 50 cm. Raunio jatkuu noin 50 cm leveänä ja 1,8 m pitkänä "käytävänä" kaakkoisosaksi, jonka alueella oleva kuopanne on noin 3,8 m leveä (itä-länsi -suunnassa) ja noin 50 cm syvä. Luoteisosassa rauniota olevan kuopanteen keskellä on pieni kyltti: "Rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla". Raunio keskiosassa olevan kapean käy-

tävän reunamilla kasvaa neljä isoa kuusta, pari koivua ja katajia. Rauniokivet ovat kauniisti sammaleen peittämiä. Lapinraunio on keskellä olevista kuopanteistaan huolimatta edustava ja suojeluluokkaan I kuuluva.

Helena Taskinen tarkastus 1996:

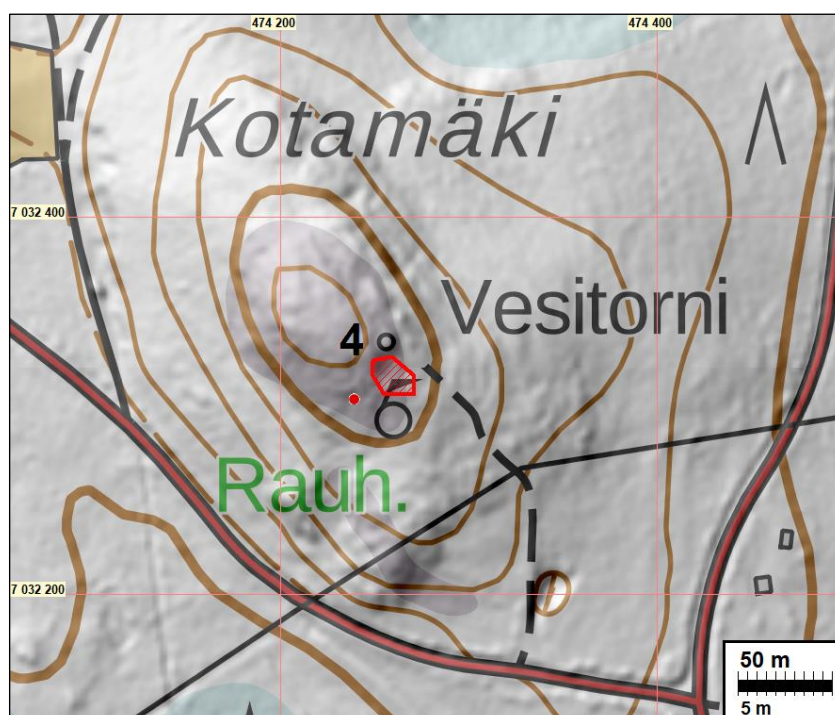
Huomautuksia: Kotamäen lapinraunio sijaitsee noin 21 km Pielaveden kirkosta luoteeseen, Kotamäen korkeimman laen etelään viettävän rinteen juurella, noin 16 m vesivaraajasta (vesitornista) kaakkoon, laelle johtavan tieuran länsipuolella, nuorressa mäntymetsikössä. Raunio on kooltaan noin 8 (pohjoinen- etelä -suunnassa) ja noin 10 m (itä-länsi -suunnassa). Se on kaksiosainen ja luoteisosan on halkaisijaltaan noin 5 m. Sen alueella olevan kuopanteen halkaisija on noin 2,5 m ja syvyys noin 50cm. Raunio jatkuu noin 50 cm leveänä ja 1,8 m pitkänä "käytävänä" kaakkoisosaksi, jonka alueella olevan kupanteen kok on noin 3,8 m leveä (itä-länsi -suunnassa) ja noin 50 cm syvä. Luoteisosassa raunioita on kuopanteen keskellä kyltti: "Rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla".

Sepänmaa 2020:

Muinaisjäännösrekisterin koordinaattipiste osoittaa kohteesta noin 20 m lounaaseen ja Maanmittauslaitoksen karttapohjalle merkitty muinaisjäännössymboli noin 25 m etelään. Oikeat koordinaatit (GPS-tarkkuudella) on korjattu tässä raportissa. Kohdalla on luontaista ns. pirunpeltoa eli paljaaksi huuhtoutunutta mukulakivikkoa muutaman aarin alueella. Siihen on raivattu kuvauksen mukaiset kuopanteet.

Kyseessä ei ole röykkiö (esim. lapinraunio) vaan luontaiseen kivikkoon raivatut kuopanteet – ns. rakkakuopat (vaikka kyse ei ole rakasta). Ajoitus on avoin, mutta kohdalla ei liene ollut sellaista historiallisen ajan maankäyttöä, joka selittäisi rakkakuopat. Kyseessä voivat olla esihistorialliset ns. rakkakuopat, vaikka muuten sellaisia ei Pohjois-Savosta juurikaan tunneta. Rantataso on Itämeren Ancylusjärvi vaiheesta (jolloin kivikko syntynyt), mutta kohde ei välttämättä ole rantasidonnainen.

Kymmenisen metriä näistä itään, vesitornille johtavan huoltotien länsilaidalla on kymmenisen metriä pitkä kivivalli, joka liittyy selvästi huoltotien raivaamiseen.

Kivikkoa ja siihen kaivetut kuopat. Kivikkoa on saatettu pitää "jätinhautana" tms. ja siinä on saatettu aarretta etsiä ja siksi kuoppia kaivettu. Kyse voi olla myös säilytyskuopista tms.

5 PIELAVESI KORKEAKOSKEN HARKKOHYTTI

Mjtunnus: 1000015837
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: rautasulatto

Koordin: N: 7028575 E: 470871

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,0 km luoteeseen.
 Huomiot: Korkeakosken harkkohytin paikka sijaitsee Koivujoessa suuren kosken (Korkeakosken) rannalla, Ruukinlammen pohjoispuolella. Fredrik Paldan poikineen sai vuonna 1839 luvan puhalluslaitoksen ja sulatushytin perustamiseen Laukkalan kylän Korkeakosken rannalle. Alue oli jo vanhastaan tunnettua raudanvalmistusseutua, jolta tunnetaan talonpoikaisten harkkohyttien pohjia. Korkeakosken harkkohytissä sulatettiin järvimalmia. Harkkohytin toiminta päättyi vuonna 1882. Vanhassa kankivasarapajarakennuksessa oli mylly ja saha vuoteen 1914 asti.

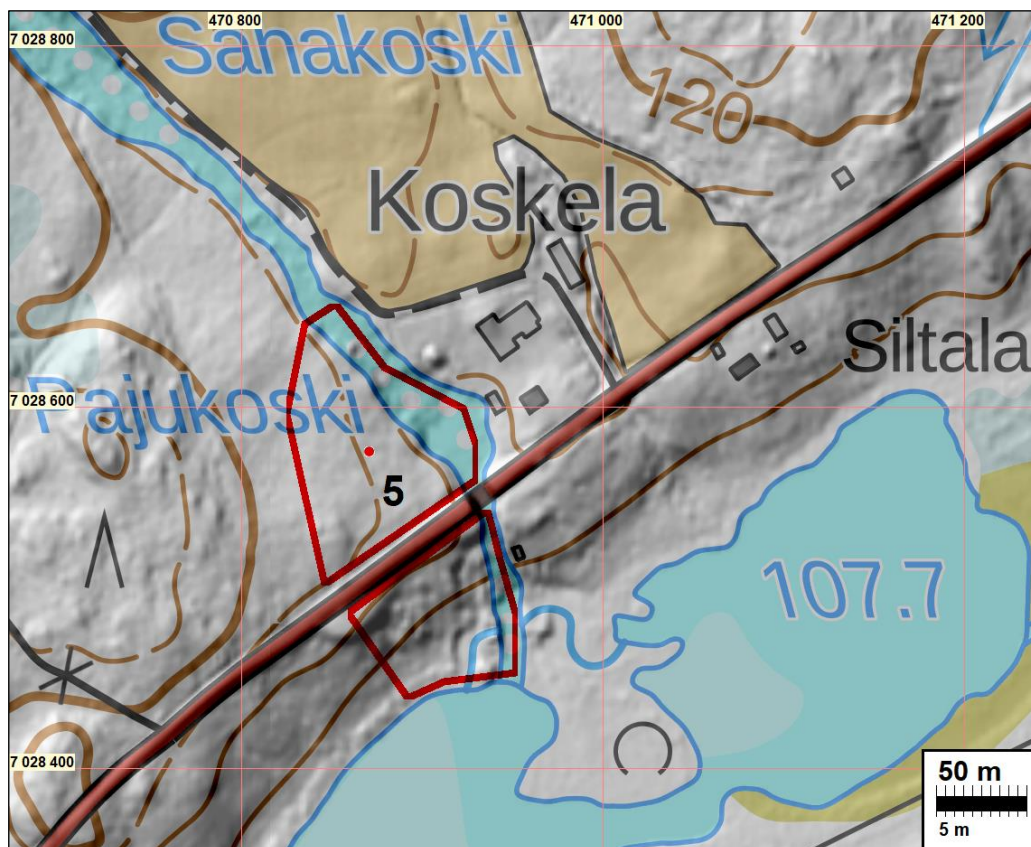
Muinaisjäännösrekisteri:

Kohteen sijainti on arvioitu peruskartalta ja esitetty pistemäisenä. Kokonaisuudessaan kohde on todennäköisesti laajempi ja ruukkiin liittyviä rakenteita on säilynyt joen molemmilla rannoilla. Saarelasta Laukkalaan johtava paikallistie ylittää joen kosken alkukohdassa, vanhassa patopaikassa. Joen länsirannalla on kahden kivistä ladotun voimakanavan rauniot. Voimakanavien alkupäässä, lähellä patopaikkaa erottuu maastossa vasarapajan kivijalka. Itärannalla ei maanpinnalle erotu selkeitä rakennusten jäänteitä. Ruukinjärven rannalla koskesta länteen on kasa järvimalmia ja sen lähellä runsaasti sysiä sisältävä kumpu. Läheisillä soilla kerrotaan erottuvan vanhan ruukilta Ouluun johtaneen tien jälkiä ja että lähimetsissä olisi ainakin kaksi avaamatonta sysimiilua.

Sepänmaa 2020:

kohteesta ei löytynyt 1840-luvun pitäjänkarttaa tarkempia karttoja. Alueen poikki kulkee tie (samaa linjaa kuin 1800-luvun puolivälissä). Tien ulkopuolella olevat kivan maan alueet ovat hyvin tiheäkasvuista kuusivaltaista metsää – rantakaista tiheää pajukkoa ja muuta lehtipuuta – aluskasvillisuus lehtomaista. Rakenteiden edes kursorinen kartoittaminen alueella oli kesäaikaan mahdotonta. Todettiin kuitenkin, että alueella on lohkokiviä ja rautakuonaa. Jokuoma vaikuttaa muokatulta – liittyen todennäköisesti sekä ruukin toimintaan, että myöhempään uittotoimintaan.

Tässä raportissa esitetty kohteen raja-alue on karkea arvio. Mikäli mahdollisia rakenteita halutaan jatkossa kartoittaa, on työ tehtävä joko varhain keväällä tai myöhään syksyllä – muutoin alueella ei näe mitään kun lehti puussa. Voisi harkita, että muinaisjäännöstä hoidettaisiin raivaamalla vesakko ja pusikko pois.

Uomaa muinaisjäänneksen kohdalla ja sen rannan pusikkoa

6 PIELAVESI KALTTONEN

Mjtunnus: 595010023

Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 7026116 E: 465643 Z: 130

Tutkijat: Aroaho J 1991 tarkastus, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

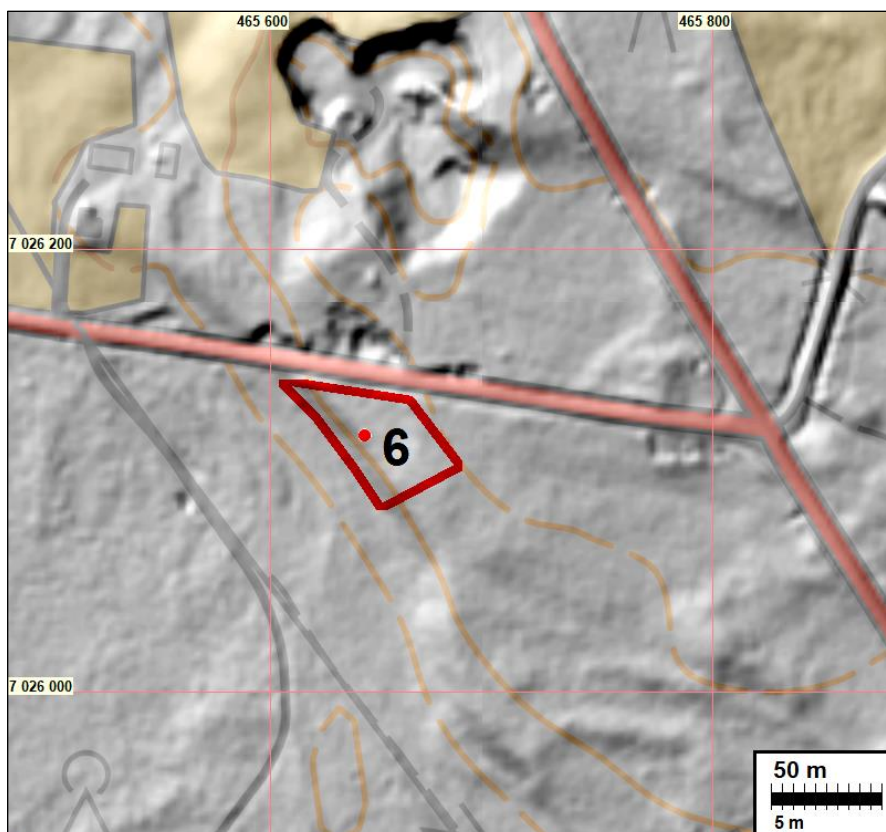
Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,0 km luoteeseen.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri:

Asuinpaikka sijaitsee Pielavesi - Pyhäsalmi -maantien länsipuolella, Sulkavanjärvelle eroavan maantien tienhaaran ympäristössä. Kangasmaasto laskee noin 200 m:n päässä Pielavesi-Pyhäsalmi maantiestä länteen olevaan Korppinen-järveen. Alueella on havaittavissa kaksi muinaisrantaterassia. Asuinpaikkalöydöt ovat tulleet esille Sulkavanjärven-tien eteläpuolella olleelta metsänäestysalueelta, alueen alemman muinaisrantaterassin kohdalta. Löytöpaikka sijaitsee noin 200 m tienristeyksestä länteen.

Sepänmaa 2020:

Kohde tarkastettiin pintapuolisesti todeten vain, että vuoden 1991 tarkastuksen jälkeen kohteessa ei näyttänyt olleen merkittävää maankäyttöä. Potentiaalista ehjää asuinpaikka-aluetta on ainakin 300 m kaakkoon, maastossa hyvin erottuvan muinaisrantatörmän päällä. Koska kohde ei varsinaisesti liittynyt rantakaavoitukseen, ei sitä tarkemmin tutkittu. Alueen raja on tässä siis esitetty varsin suppeana ja se ulottuu virheellisesti törmän juurelle ja siitä länteen. Rajausta korjattiin niin, että se käsittää muinaisrantatörmän laen alueen ulottuen karkeasti arvioiden kaakkoon. Kaakkoisraja on siis epävarma.

7 PIELAVESI RENSSINKANGAS

Mjtunnus: 595010022
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 7026612 E: 465829

Tutkijat: Aroalho J 1990 tarkastus, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 25,5 km luoteeseen.

Huomiot: Jouko Aroalho tarkastus 1990:

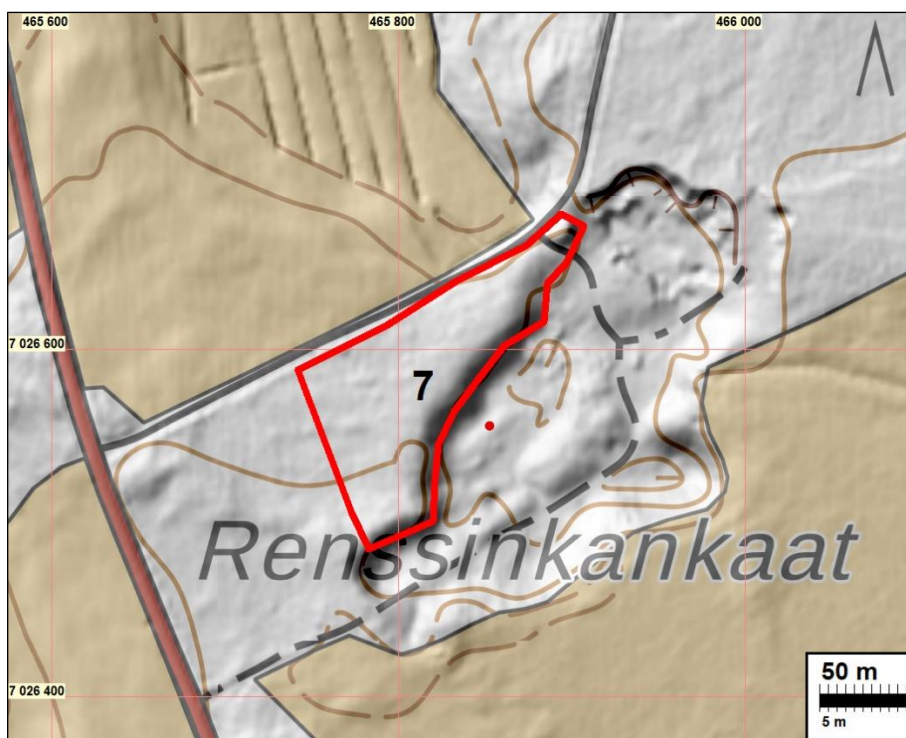
Löydöt: KM 29183 Kvartsi-iskoksia (5 kpl).

"Marraskuun 11. päivänä kävin tarkastamassa yllä mainitun esineen (kivikirveen) löytöpaikkaa, joka sijaitsee Pielavesi-Keitele- rajan halkaisemasta Korppinen- järvestä 1km koilliseen, peruskarttaan merkityillä Renssinkankailla. Pekanahon talo

on noin 200 m pohjoiseen kankaalla sijaitsevasta hiekkakuopasta, joka ulottuu tänään laajemmalle, varsinkin lännessä, kuin karttaan on merkitty. Maasto on laakeaa mutta laskee jyrkemmin kuopan pohjoispuolella kohti Alasuota. Kiersin hiekkakuopan reunamat ja havaitsin Pekanahoon johtavan tien ja kuopan välisellä alueella kuopan reunalla kvartseja muutoin vähäkivisessä maassa. Eniten löytöjä oli kuopan reunalla noin 100-150 metrin päässä lounaaseen Pekanahoon vievän tien mutkasta, mutta yksi kvartsi löytyi vielä aivan kuopan länsipäästä. Löydöt on tehty hiekkahaudan ja Pekanahoon johtavan tien välissä olevalta kuopanreunalta. Hiekkakuopan reunoja on maisemoitu laakeiksi. Ympäröivällä kankaalla on laajalti suoritettu metsänaurasta. Ehdotus suoja-alueeksi: Kuopan pohjoisreuna länsipäästä Pekanahoon johtavan tien tasalle saakka.

Sepänmaa 2020:

Koska kohde ei varsinaisesti kuulunut rantakaava-alueen piiriin, tarkastettiin se vain pintapuolisesti. Alueen hiekkakuopat ovat metsittyneet ja alueen ympärillä olevat pellot olivat viljelyksessä ja niille oli juuri levitetty sonta, joten uusia havaintoja ei saatu. Rajausta muutettu Aroalhon kuvauksen mukaisesti, samoin paikan koordinaatti, joka osoitti hiekkakuoppaan

11 PIELAVESI RILLANKIVI

Mjtunnus: 1000000406
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: raja: kivi

Koordin: N: 7036863 E: 457056

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 38,8 km luoteeseen.

Huomiot: Koordinaatteja on hieman korjattu.

Muinaisjäännösrekisteri: (paikka Kiuruveden kunnassa) Kohde sijaitsee Pyhäjärveltä Pielavedelle johtavan tien länsipuolella Pyhäjärven, Pihtiputaan ja Pielaveden kuntien rajojen yhtymäkohdassa luonnonsuojelualueella. Kivikkoisella harjanteella oleva kookas, rajankäyntien yhteydessä tehdyin hakkauksin merkitty siirtolohkare on ollut Pohjanmaan, Savon ja Hämeen maakuntien rajamerkinä ilmeisesti jo 1400-luvulta lähtien. Rillankiveä pidetään myös mahdollisena Pähkinäsaaren rauhan rajakivenä. Nimensä kivi on saanut maanmittari Jacob Frillesta.

Ensimmäisen kerran Rillankivi mainitaan nimeltä vuoden 1736 Viitasaaren pitäjän rajatarkistuskartassa, jossa vanha rajamerkki "maanselkä no. 31" nimitään uudelleen Rillankivi no. 1:ksi. Varmoja vuosilukuja ei kivessä näy kuin yksi: 1814. Tämän lisäksi kiveen on hakattu Ruotsin rajasymboli ns. valtiolaiva sekä useita nimikirjaimia, joiden ikää on mahdoton määritellä.

Sepänmaa 2020:

Kivi sijaitsee moreeniharjanteen lakialueella kolmen maakunnan ja kunnan rajapisteessä, kivikkoisella mäntykankaalla. Luoteessa on Pohjanmaa (Pyhäjärvi), idässä Savo (Pielavesi) ja etelässä muinainen Häme nyk. Keski-Suomi (Pihtipudas).

Kivi on kooltaan n. 260 x 150 laajuinen, korkeimmillaan n. 140 cm korkea.

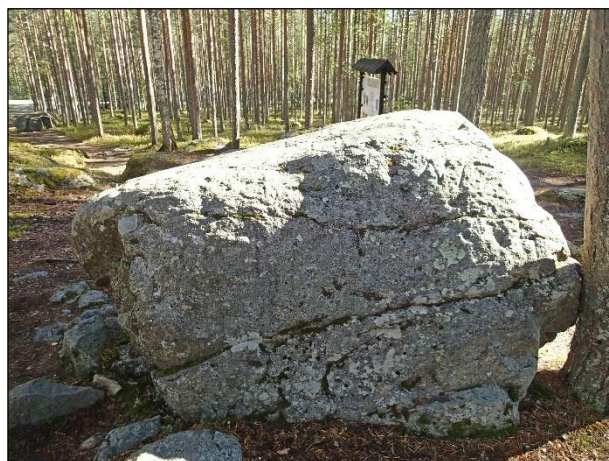
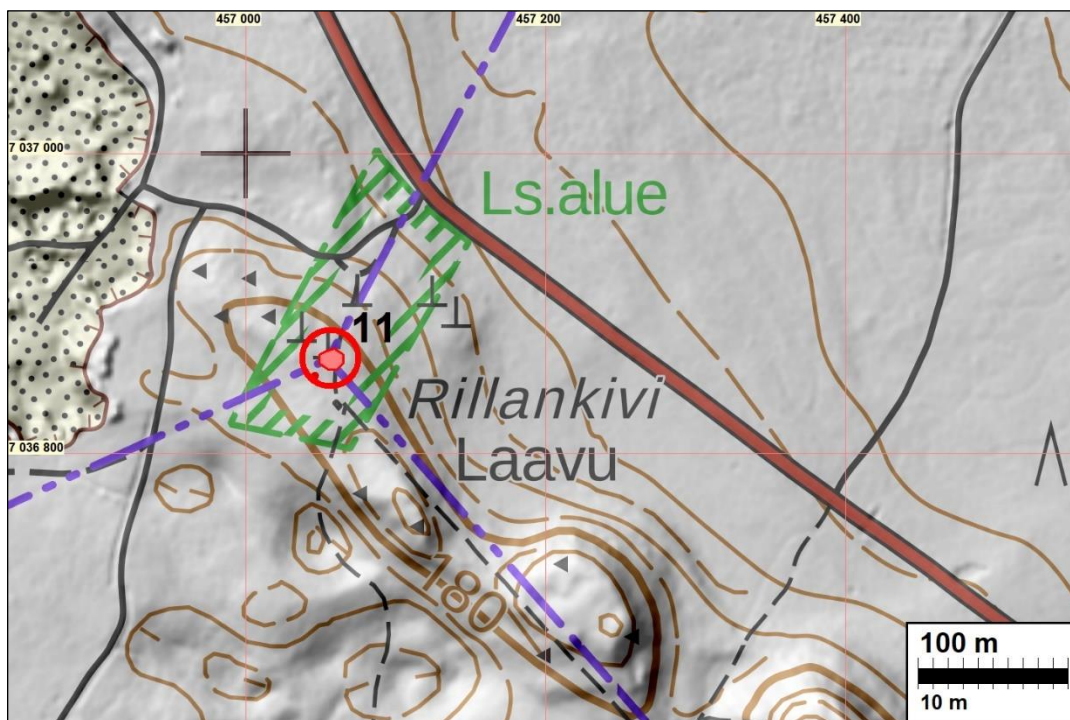
Kiven hieman kaltevalla lakialueella oli erotettavissa seuraavat merkit (kirjaimet ja numerot 10-15 cm korkeita):

- Noin 30 cm korkuinen ns. valtiolaiva, jonka sisäpuolella "VK".
- Tämän alapuolella "1814".
- Tämän alapuolella "RA+".
- Tämän alapuolella "RJ"
- Alimpana "JE".
- Valtiolaivasymbolista yläoikealle oli suorakaiteen muotoinen hakkaus, jonka sisäpuolella oli "PT". Tämän yläpuolella, hieman edellisistä vasemmalle yläviistoon suuntautuen oli merkitty "IM".

Eteläpuolisella (Hämeen puoleisella) pystysivulla havaittiin vain epäselvä merkintä "NI". Itäkoillisen puoleisella pystysivulla oli havaittavissa merkinnät: "P E L A V E". Tämän alapuolella "E". ja tämän alapuolella "AK" tai "A<"

Vajaa metri kivistä lounaaseen on (oletettavasti 1900-luvulta peräisin oleva) maantasainen, pyöreä, betonista valettu rajapaalun perusta.

13 PIELAVESI ISOKOSKI

Mjtunnus: 1000028693
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: mylly

Koordin: N: 7035508 E: 483734

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi, Sepänmaa ja Tiainen 2016 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,7 km pohjoiseen.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisterissä tämän kohteen kuntana on Kiuruvesi

Muinaisjäänösrekisteri:

Sulkavanjärvestä Kotajärveen laskevassa Isokoskessa, Salmenkyläntien länsipuolella, sijaitsee myllytoiminnan jälkiä. Paikalla on opastaulu, jossa kerrotaan mylly-

toiminnasta. Isokosken mylly on merkitty vuoden 1635 myllyluetteloon. Paikalla on havaittavissa myllytoiminnan jälkiä noin 120 metrin matkalta, alkaen Isokosken ylittävän Salmenkyläntien länsipuolelta. Koskessa olevista kahdesta saaresta ja mantereen molemmin puolin on havaittavissa sekä kivistä että betonia rakennusten jäänteitä. Myös kosken rantoja on paikoin muokattu.

Suuri osa Isokoskessa sijainneiden myllyjen ja niihin liittyvien rakennuksien jäänteistä on todennäköisesti 1900-luvulta. On silti täysin mahdollista, että kosken parilla ja ns. myllysaarissa olisi säilyneitä osia jopa 1600-luvulta.

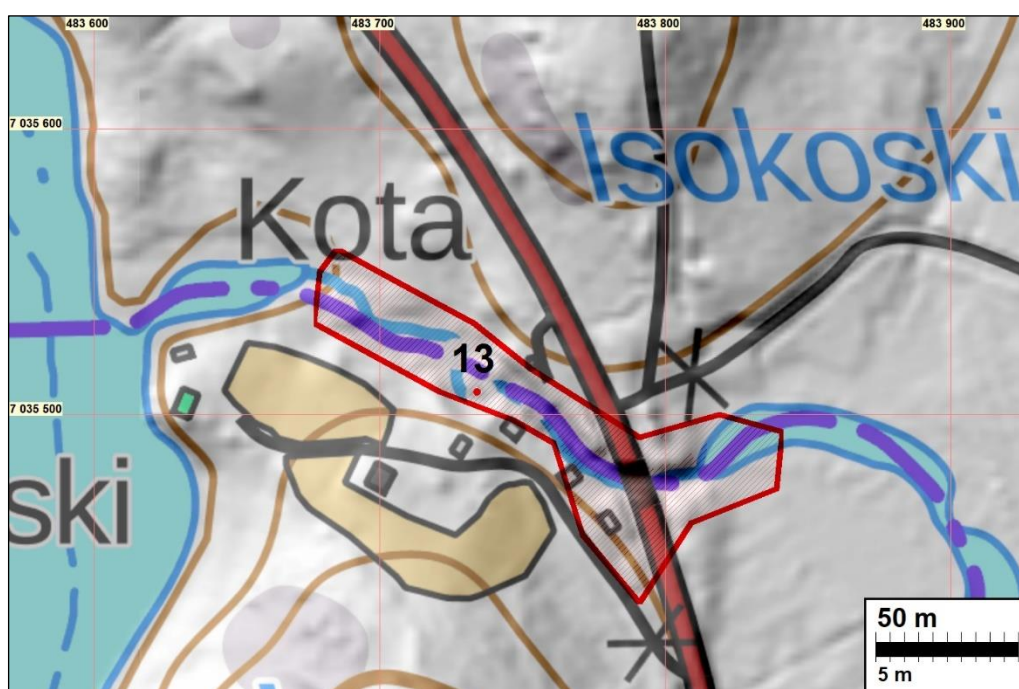
Sepänmaa 2020:

Kiuruveden ja Pielaveden välinen kunnanraja kulkee koskea pitkin – myllytoimintaan liittyviä rakenteita on molemmilla rannoilla sekä itse kosken uomassa. Sillasta parikymmentä metriä itään, kosken molemmilla rannoilla on kivistä ladotun padon jäänteitä (N 7035484 E 483820). Sillan eteläpuolella, maantien länsi- ja tilustien koillispuolella olevalla koivua kasvavalla nurmialueella on kaksi lähes maantasais- ta, mutta selvästi erottuvaa rakennuksenperustusta:

- N 7035442 E 483786, lähes maantasainen, nurmen peittämä rakennusperusta, reunat lohkokiviä, mitta 4 x 7 m
- N 7035459 E 483777, lohkokivistä tehdyn rakennuksen (4 x 5 m) jäänteet, päälle raivattu kiviä. Kohta pusikoitunut.

Joen pohjoisrannalla, autopaikan ja joen välisen aidan kupeessa todettiin kallioon hakattu (oletettavasti vuosiluku) 1798. Ei ole kuitenkaan takeita siitä, että hakkaus olisi tehty tuolloin.

Sekä vuoden 2020 että 2016 tarkastukset olivat kursorisia – niissä pyrittiin vain toteamaan se, onko alueella mahdollisesti jäänteitä vanhasta myllytoiminnasta. Karkea raja- alueesta, jossa rakenteita joko on todettu tai niitä arvioidaan olevan, on esitetty tämän raportin muinaisjäännösrajauksessa.

Myllyn uomaa ja sen rakenteita, alla maastoa rannalla ja siellä olevia kivirakenteiden jäännöksiä.

SULKAVAN ISOKOSKI

Sulkavan Isokoskesta

Sulkavanjärvi on Vuoksen vesistöalueeseen kuuluvan Kiurujoen vesistön läntisen haaran latvajärvi. Sulkavanjärven pinta-ala on nykyisin 820 ha. Sulkavanjärveä on laskettu kahteen kertaan, ensin 1800-luvun lopulla noin metrin verran ja toistamiseen vuonna 1927 vähän yli metrillä. Tavoitteeksi asetettu 50 - 60 senttimetriä ylittyi.

Isokoski on tunnettu myllypaikka, joka oli merkitty jo v. 1635 myllytulliluetteloon. Mylly näkyi myös Maanmittauslaitoksen G. Thilénin vuonna 1852 - 1856 toimittamassa kartassa. Pielavesi-Keitele historiantikirjassa on tieto Isokosken myllyjen sijainnista 1800-luvulla, josta on pääteltävissä, että myllyt sijaitsivat joen etelärannalla. Koskialueen korkeusero on 3,2 m ja kokonaispituus 400 m.

Lähdetietojen mukaan v. 1906 Savo-Sulkavan Saha & myllyosuuskunta osti 3200 m²:n tontin Uudispihan Mykkäsilältä. Kaliman kauppias Matti Pietikäinen sopi osuuskunnan kanssa Ylämyllyn rakentamisesta v. 1909.

Pietikäisen omistamassa Ylämyllyn rakennuksessa toimi sahan ja myllyn lisäksi myös pärehöylä 1920-luvun lopulle saakka. Ylämylly lopetti toimintansa siinä vaiheessa kun Sulkavanjärven vedenpintaa laskettiin toistamiseen vuonna 1927. Vedensäätönsä laskun seurauksena myös Alamyyllyn teho laski ja sekin lopetti toimintansa ennen sotia 1930-luvun lopulla, jonnekin jälkeen rakennuksen hirret myytiin Heikki Saastamaiselle Särkinleemeen.

Myllytupa oli viimeisin rakennuksista, joka purettiin Salmenkyläntien rakentamisen yhteydessä vuonna 1970.

Myllytuvan hirret osti Pekka Auvineh.

G. Thilén 1852-1856 kartta

Antti Halonen seurasi puiden kulua Sulkavon Isokosken etelärannalla, tukena Hajasen talo. Kuvaa Antti Luukkaisen arkista.

"Koskenkaupunki"

Sulkavankosken kukoistuksen kulta-aika ajoittuu 1910 ja 1920 luvuille, tuolloin Koskenseutua kutsuttiin Nousialan- ja Sopenkylässä "Koskenkaupungiksi".

Isokoskella toimi kaksi myllyä, saha, pärehöylä, nahkuri, neulomo, jonkin aikaa myllytuvaassa pullapuoli ja lisäksi Halosen talossa kauppa. Kauppaa pitivät kauppias Hyvärinen ja Heikki Kauppinen. Kaupassa myytiin pussi-tavaraa ja erilaisia pientarvikkeita. Viimeksi kauppiaina toimi Armas Nousiainen. Kauppa lopetti v. 1928.

Pielaveden puoleisella joenrannalla sijaitsi Halosten talo ja nahkuri Jussi Kärkkäisen nahkurinverstaas ja asunto sekä ompelimo. Nahkurinverstaas lopetti toimintansa sota-aikan kynnyksellä, jolloin Jussi Kärkkäinen muutti Sahinperälle Hämpön tilalle.

Sulkavankosken uitto

Sulkavankoski toimi paikkakunnan uittoväylänä vuoteen 1950 saakka. Uittomiehet yöpyivät myllytuvan lattialla. Tauno Tikkanen muistitiedon mukaan Mäkelän Antti Räisänen toimi työnjohtajana ja uittojohtajana oli Oskari Kärkkäinen.

Sopenvirran alapuolisessa vesistöissä viimeisin uitto tehtiin vuonna 1954, jolloin Toivo Jokisalmen muistitiedon mukaan uittettiin Kivimäen tilan puita. Isokoskessa viimeisin uitto oli Vilho Räisäsen muistitiedon mukaan vuonna 1950.

Hankkeen toteutti Sulkavan osuuskunta v. 2017-2023 talousvoimien tukemana. Pielavesi-Keitele Pielavesitoimikunta Esko Räsänen, p. 050-583 0126. Sitten Matti Karanen, p. 050-580 8475.

Yhteistyössä

Paikalla oleva opastaulu kuvaa myllyn historian.

14 PIELAVESI HAKONIEMI

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

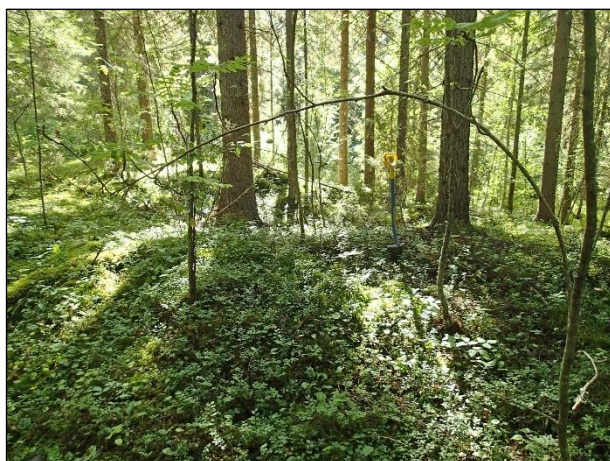
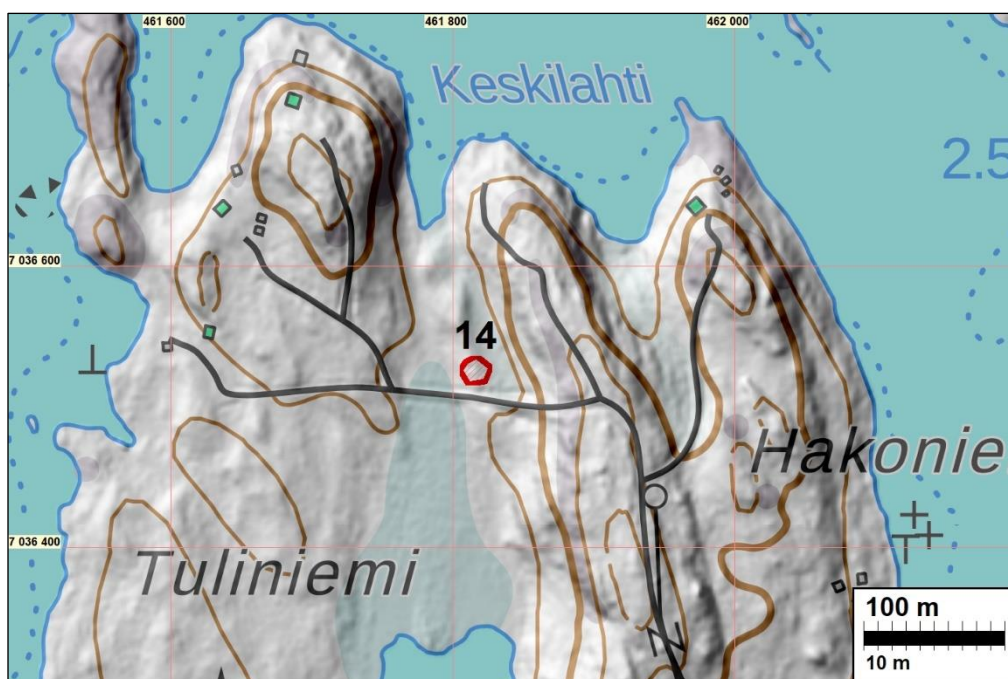
Koordin: N: 7036531 E: 461816

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 35,0 km luoteeseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020:

Paikalla on tervahauta, halkaisijaltaan n. 10 m, reunavallit n. 2 – 3 m leveät. Syvyys alle 1 m. Halssi osoittaa länteen. Tervahauta on hyvin säilynyt. Kohta lähiympäristöineen on kuusimetsää. Keskellä tervahautaa kasvaa halkaisijaltaan 50 cm kuusi.

15 PIELAVESI POLTINSUO

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: hiilimiilu

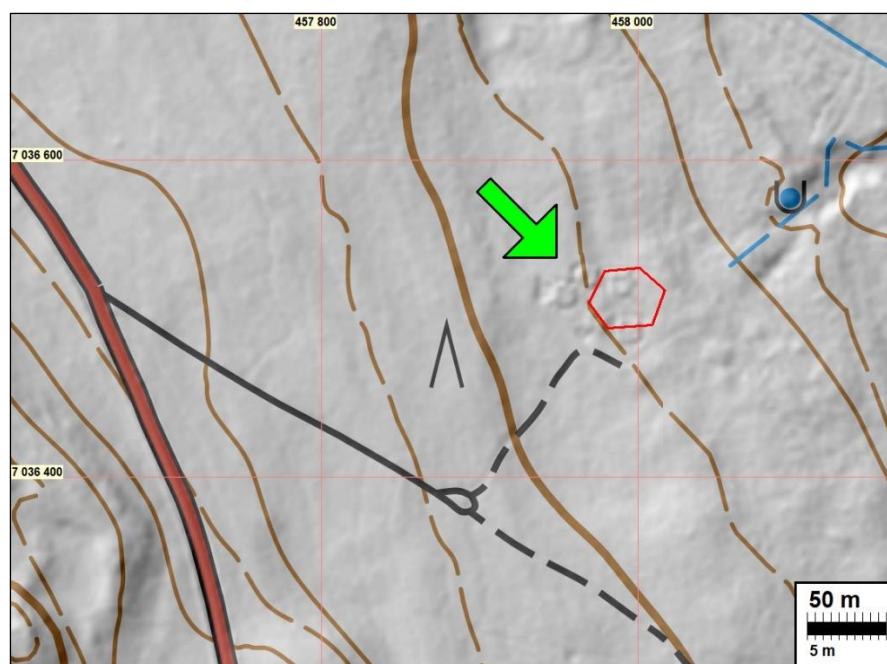
Koordin: N: 7036512 E: 457974

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 37,8 km luoteeseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020:

Tiheässä kuusikossa on halkaisijaltaan noin 20 m alueella möykkyistä maapohjaa (hiekkaa), jossa on hahmotettavissa pyöreän, halkaisijaltaan noin 10 – 15 m kumpumaisen hiilimiilun jäännökset. Kohdalle tehdyissä koekuopissa oli vahva, n. 20 - 30 cm paksuinen hiilen ja noen sekainen kerros. Paikalla on siis hiilimiilun jäännökset, jotka ovat pahoin tuhoutuneet joko miilua purettaessa tai myöhemmän (pieni-mittakaavaisen) hiekanoton seurauksena.

Laserkeilausaineistosta tehdyssä rinnevarjostuksessa (Mml) näyttäisi kun alueella olisi useita pieniä hiili-hautoja, mutta niin ei ole. Rakkadasta rinnevarjostuksen tekevä algoritmi on sattumalta tuottanut tällaisen kuvan, mikä ei maastossa pidä paikkaansa. Alueen maasto on pusikkoista

16 PIELAVESI AHO

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

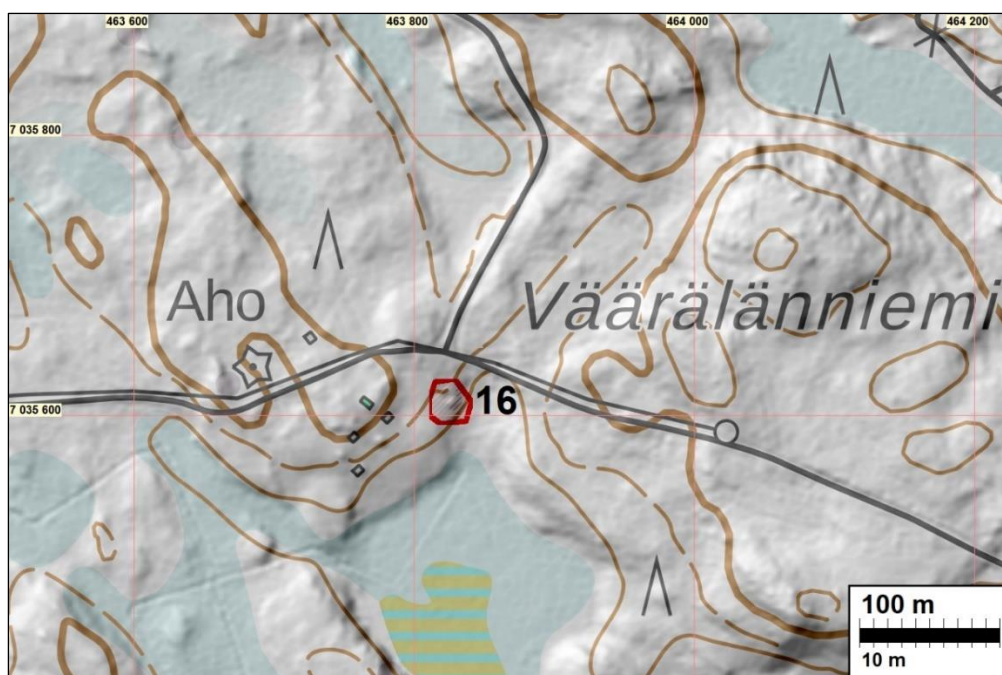
Koordin: N: 7035615 E: 463823

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 32,9 km luoteeseen. .

Huomiot: Sepänmaa 2020:

Koivujärventien ja siltä pohjoiseen erottuvan mökkitien risteyksestä n. 30 m etelään, kaakkoon viettävässä kivikkoisessa moreenirinteessä on tervahauta. Tämä on maljamainen, halkaisijaltaan noin 12 m, syvyydeltään n. 1,2 m ja ympäröivät vallit noin 3-4 m leveitä. Epämääräinen, todennäköinen halssiaukko on koillislaidalla. Kohde on muuten ehjä, mutta sen etelä-kaakkoislaidalla on uudehkoja raskaan metsäkoneen jälkiä. Kuusimetsää.

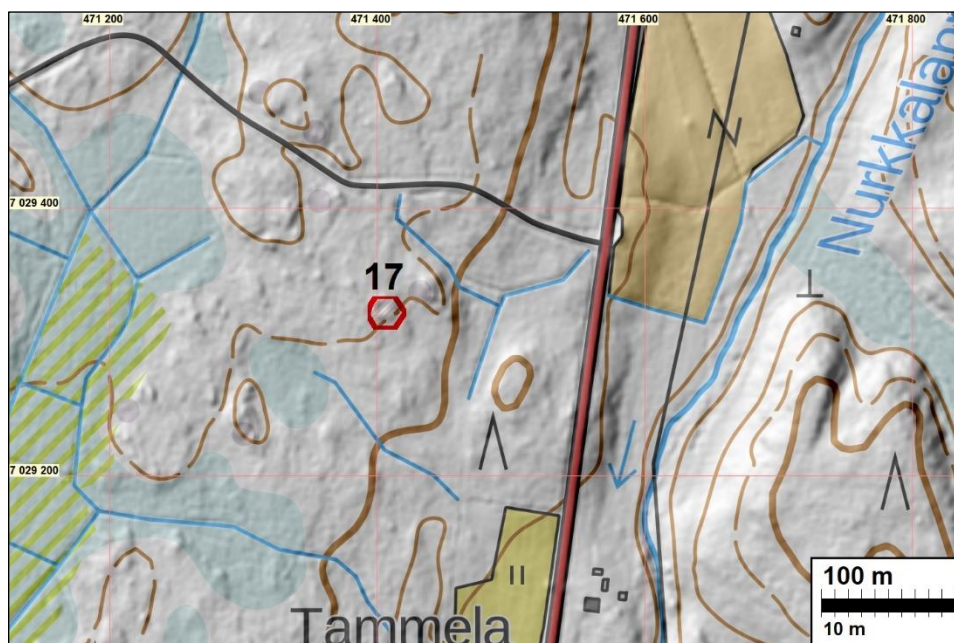
17 PIELAVESI TAMMELA

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: hiilimiilu

Koordin: N: 7029324 E: 471408

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,2 km luoteeseen.
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Paikalla on kumpumainen, halkaisijaltaan n. 12 m hiilimiilu. Pät-kittäiset ja kaarevat n. 1 m leveät ojat kiertävät kumpua. Maaperä on osin kalliosta kivikkoista moreenia. Puusto mäntyä ja kuusta.

Pusikon ja heinän peittämä miilunpohja erottuu kuvassa huonosti

18 PIELAVESI KILPIKORPI

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: maatalous: naurishauta

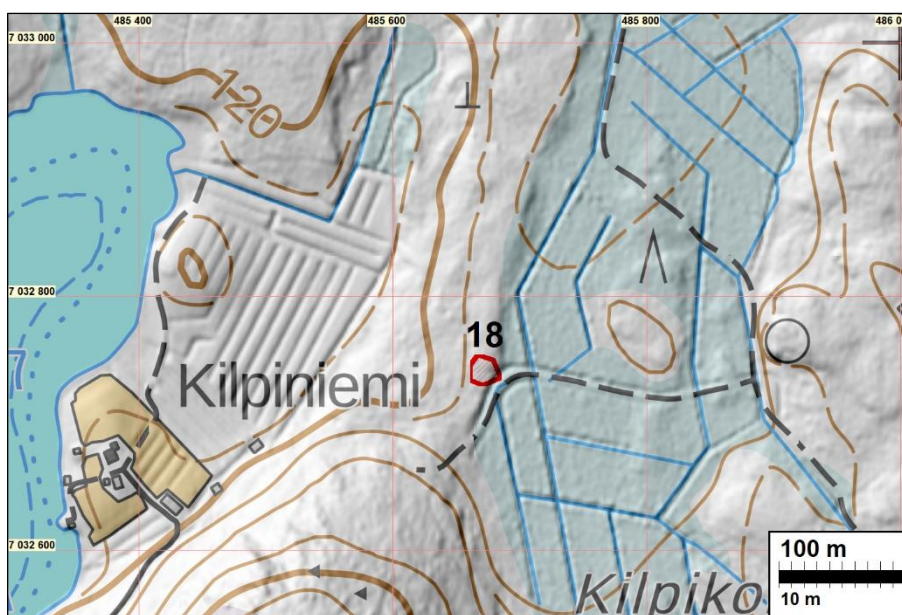
Koordin: N: 7032742 E: 485671

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 20,7 km pohjoiseen.

Huomiot: Sepänmaa 2020:

Metsäautotien ojan reunasta kymmenisen metriä luoteeseen, vanhassa sammal-pohjaisessa kuusikossa todettiin n. 2 x 1 m kuoppa, jossa on noin 1 m leveät 15 cm korkeat reunavallit. Kuopan syvyys on n. 0,5 m. Kuopan pohja kallistuu lievästi koilliseen, alarinteen puolelle. Kuopan reunavallille tehdyssä koekuopassa todettiin sekoittunutta hikkamoreenimaata ja alkavaa huuhtoutumiskerrosta. Rakenteen perusteella kyseessä on naurishauta.

Naurishauta

Naurishauta

21 PIELAVESI PALOKANGAS 1

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen (mesoliittinen)
 Laji: asuinpaikka

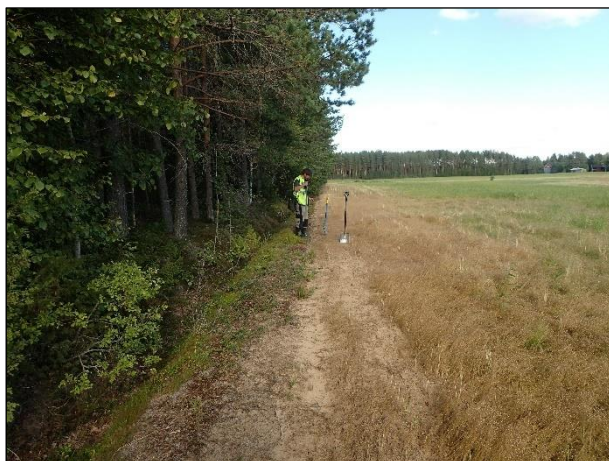
Koordin: N: 7027491 E: 464546 Z: 125

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 27,1 km luoteeseen.

Huomiot: Pellon pohjoisreunalla on 100 m matkalla runsaasti kvartsia. Eteläpuolella on loiva törmä. Asuinpaikka ulottuu metsään mutta kuinka syvälle, ei tietoa. Nyt pohjoisraja on siis arvio. Ajoitusarvio: n. 7700 eKr. rannansiirtymiskronologian perusteella

Kartta seuraavalla sivulla.

Asuinpaikkaa itään ja länteen (ks. myös kansikuva)

22 PIELAVESI

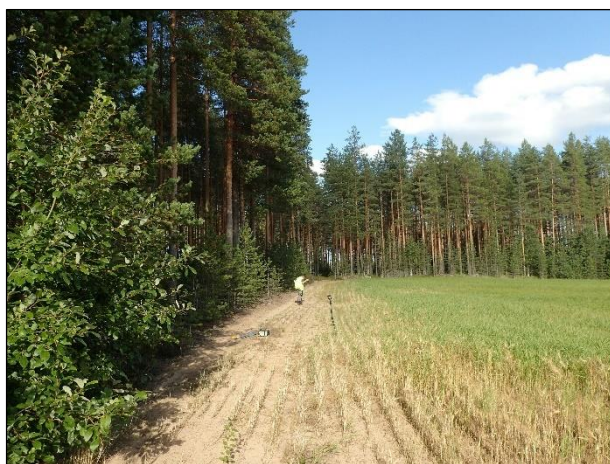
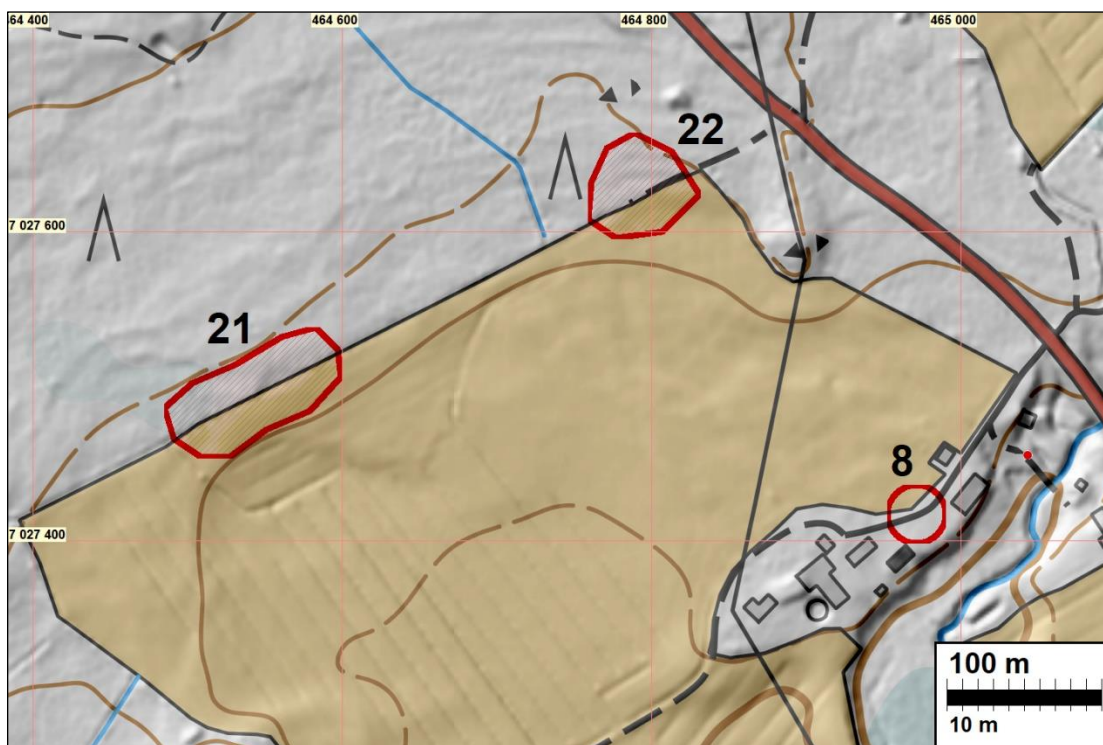
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen (mesoliittinen)
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 7027624 E: 464795 Z: 125

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 27,0 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila & Sepänmaa 2020: Pellon pohjoisreunalla on 30 m matkalla runsaasti kvartsia. Eteläpuolella on loiva törmä. Asuinpaikka ulottuu metsään mutta kuinka syväle, ei tietoa. Nyt pohjoisraja on siis arvio. Ajoitusarvio: 7700 eKr.

Asuinpaikkaa itään ja länteen

Muu kulttuuriperintökohde

19 PIELAVESI KATTILASALMI

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kulttuuriperintökohde (S)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: viljelyröykkiötä

Koordin: N: 7033984 E: 465797

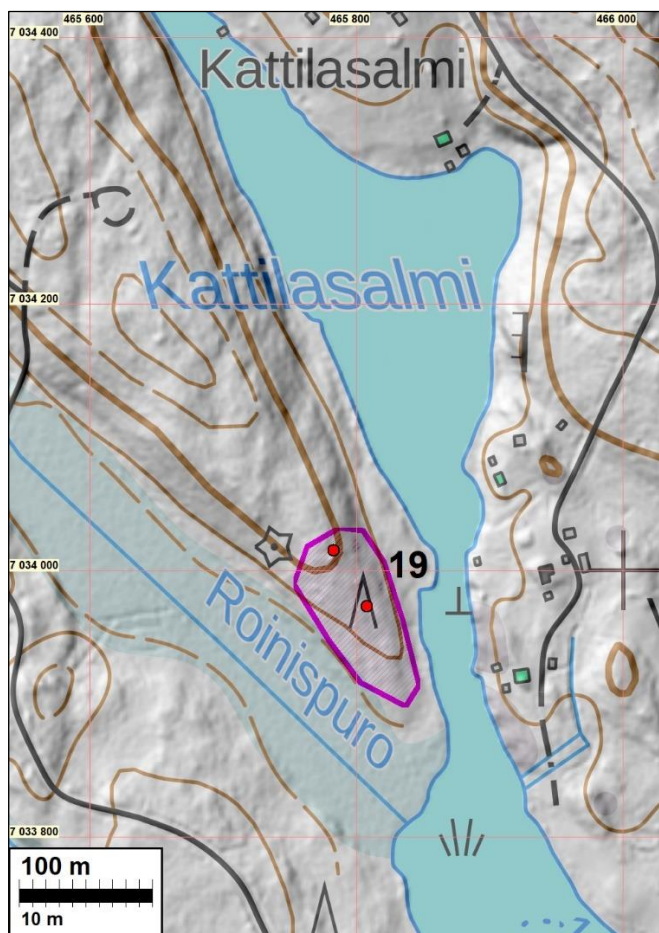
Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 30,4 km luoteeseen.

Huomiot: Jussila 2020:

Paikalla on vanhoja viljelyröykkiötä ja kivijalkainen rakennuksen perustus, jossa uunin raunio. Paikka on nyt vanhaa kuusimetsää. Vanhoista kartoista (1807, 1845 pitäjänkartta, 1973 peruskartta) ei löydy selitystä paikalle. Rakennuksen kivijalka viittaa kuitenkin 1800 luvun alkua nuorempaa taloon - oletettavasti paikalla on ollut talo ja pieni viljelys jossain vaiheessa 1800-luvun lopulla - 1900 luvun alkupuolella. Paikka on ehjä ja sillä voi katsoa olevan muistomerkkiarvoa ja myös tutkimusarvoakin. Paikka on kuitenkin liian nuori muinaisjäännekseksi.

400 m pohjoiseen, salmen pohjoisrannalla on Kattilansalmen talo, joka on ollut paikalla ainakin jo 1700 luvun lopulla.

Alue jonka sisällä on raivausröykkiötä sinipunaisella. Rakennuksenpohjat punaisin palloin

Rakennuksen perustat: N 7033973 E 465808 ja N 7034014 E 465783

Sammaleen peittämiä viljelyröykkiöitä ja alla oikealla rakennuksen perusta.

Mahdolliset muinaisjäännökset

Nämä eivät ole suojelukohteita, eikä niitä merkitä kaavaan, mutta ne ovat ikään kuin museoviranomaisen tarkkailussa. Käytännössä näillä kohteilla voi olla vaikutusta maankäyttöön niin, että jos niille osoitetaan rakentamista, vaadittaneen lisätutkimuksia paikalla.

1 PIELAVESI KARELINNIEMI

Mjtunnus: 1000004156
 Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7035282 E: 484985

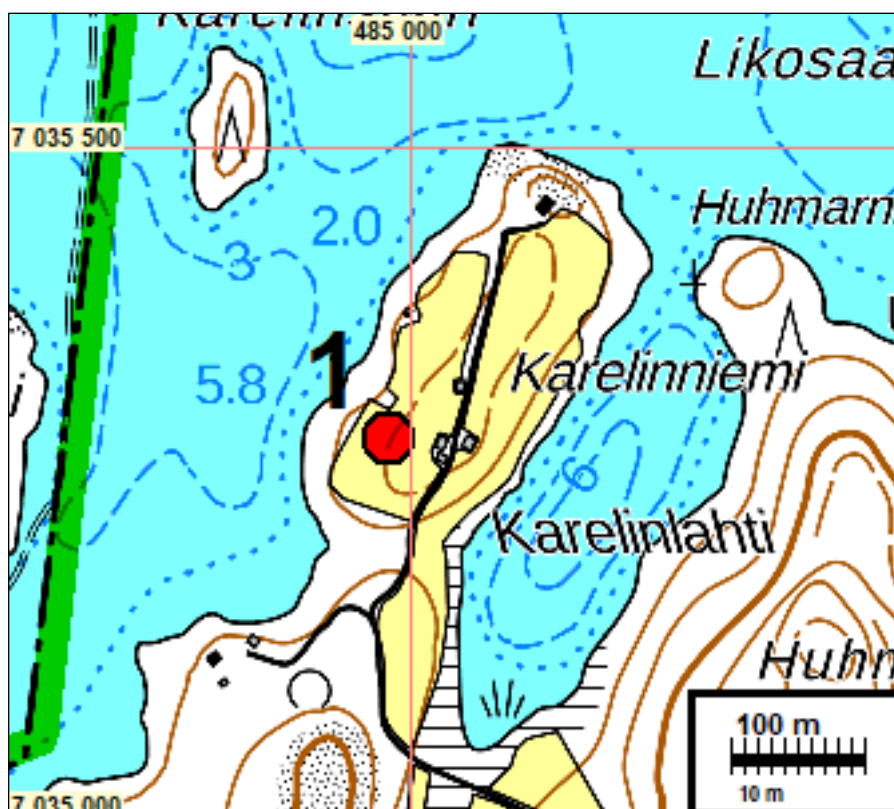
Tutkijat: Jussila T 2004 inventointi, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,3 km pohjoiseen, Sulkavan järven eteläosan itäpuolella olevassa Karelinniemessä, niemen länsirannalla olevan ladon ympäristössä.

Huomiot: Jussila 2004: Sänkipellossa havaittiin pari selvää kvartsi-iskosta rantatörmän laen tuntumassa, tasaisesta pellosta. Alueelta sanotaan 1800-luvulla löytyneen useita

kiviesineitä. Kvartsi-iskokset viittaavat paikalla olevan kivikautinen asuinpaikka. löytöjen vähäisyys ei kuitenkaan anna mahdollisuutta merkitä paikkaa varmaksi ta-paukseksi ja suojelukohteeksi. On kuitenkin syytä varautua muinaisjäännöksen olemassaoloon.

Sepänmaa 2020: Alue oli inventointiajankohtana viljelyksessä, joten paikkaa ei lähemmin tarkastettu. Ei siis uusia havaintoja, joten kohteen status on edelleen syytä pitää mahdollisena muinaisjäännöksenä. Alueelta on 1800-luvulla löytynyt lukuisia kiviesineitä, joista 8 kpl on Kansallismuseon kokoelmissa (KM 3570:14-21).

Kuva vuodelta 2004. Kvartsit havaittiin ladon ympäristössä. Pohjoiseen.

8 PIELAVESI KOIVUMÄKI

Mjtunnus: 595010020
 Status: mahdollinen muinaisjäännös (S)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7027455 E: 465043

Tutkijat: Keskitalo O 1970 tarkastus, Aroalho J 1983 tarkastus, Aroalho J 1989 tarkastus, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 26,7 km luoteeseen.

Huomiot: Paikka aiemmin kiinteä muinaisjäännös, pistekohteena.

Muinaisjäännösrekisteri:

Asuinpaikka sijaitsee Pielavesi - Pyhäsalmi -maantiestä noin 400 m länteen, Kolunpuroon viettävällä viljelyspellolla. Alueelta on löytynyt kiviesineitä ja tarkastuksissa lisäksi kvartsia ja luuta.

Jussila 2021:

Muinaisjäännösrekisterin sijaintipiste on outo - aivan jokivarressa ja talon pihassa. Aroalho kuvaa v. 1983 tarkastamaansa kvartsien löytöpaikkaa Koivumäen uudispelloksi. Valokuvan perusteella löytöpaikka viittaisi uuteen, nyt todettuun kohteeseen Palokangas 1.

Keskitalon 1970 tarkastus sen sijaan sanoo eräiden kiviesineiden löytöpaikaksi perunamaan talosta länsilounaaseen (kivinuija) ja asuinrakennuksesta 20 m Kolunpuron rantaan päin (kivikirves) ja Kolunpuron vastakkaiselta rannalta reikäkivi.

Kyseessä on selvästikin eri paikat. Koivumäki talon pihapiirissä ja puron vastarannalla ovat kiviesineiden löytöpaikkoja, joihin ei ole voitu todeta liittyvän asuinpaikkaa, mutta mahdollista se on. Vuoden 1989 Huurteen ja Aroalhon tarkastuksesta ei ole raporttia (netissä). Valitettavasti 1989 tarkastuksessa tehtyjen kvartsi- ja luulöytöjen löytöluettelo on julistettu salaiseksi, joten sitä kautta löytöpaikan paikantaminen ei onnistu.

Nyt paikalla käytäessä pelto oli kasvillisuuden peitossa emmekä myöskään pihamaata tutkineet. Kiviesineiden löytöpaikkoja Kolunpuron varressa ei voi pitää muinaisjäännöksenä - löydöt ovat siksi hajallaan. Ainakin osa kvartseista ja luusta lie-nee löydetty talon pohjoispuolen pellosta, missä nyt havaittiin kaksi erillistä löytökeskittymää, kivikautista asuinpaikkaa, jotka ovat kohteet Palokangas 1 ja 2. Olisiko tällä paikalla tarkoitettu kuitenkin nyt uusina lanseerattua Palokangas kohteita.

Kartta s. 34.

9 PIELAVESI JOKIHARJU

Mjtunnus: 595010003
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka
 Koordin: N: 7028195 E: 464963, Z 130

Tutkijat: Keskitalo O 1970 tarkastus, Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 27,2 km luoteeseen.

Huomiot: Paikka aiemmin kiinteä muinaisjäännös ja kivikautinen asuinpaikka

Muinaisjäännösrekisteri:

Asuinpaikka sijaitsee Pielavesi-Pyhäsalmi -maantien itäpuolella ja Kolunpuron lounaispuolella, 150-200 m Kotamäen koulusta, puolivälissä Kotamäen tien ja Jokiharjun talon välistä peltoa. Asuinpaikkalöydöt ovat tulleet esille Kolunpuron rantapellostä, talosta noin 30-40 m kaakkoon. Kvartsi-iskoksia (2 kpl), 6 kpl reikäkiven palasia.

Keskitalo 1970: "löydöt (kvartsi ja kiviesineen kappaleita) 30-40 m Jokiharjun asuinrakennuksesta kaakkoon, talon ja Kotamäen tien puolivälissä, 10-30 m Kolunpurosta lounaiseen. Maa viettää vähän koilliseen."

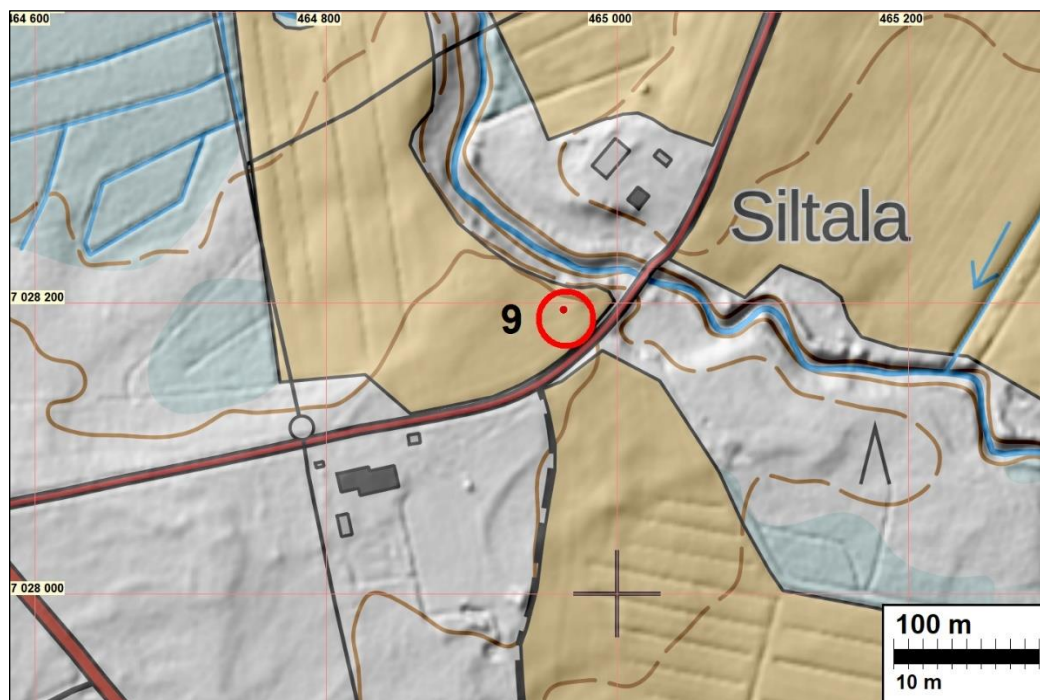
Jussila 2020:

Muinaisjäännösrekisterin koordinaatti osoittaa hiekkapeltoon, jossa törmä jokilaaksoon. Löytöpaikan kuvaus on yksiselitteinen (Jokiharjun talo on nyt hävinnyt ja sen paikka peltona). Pelto oli nyt viljalla mutta tien oja asuinpaikan kohdalla oli kaivettu auki ja siinä maaperä oli täysin avoimena - siinä eikä pellon reunassa näkynyt mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Keskitalon raportista ei ilmene onko hän itse paikan tarkastanut vai onko kuvaus saatu löytäjiltä. Paikkaa ei ilmeisesti ole aiemmin tarkastettu. Nyt siitä ei saatu lisätietoja. Vähäisten löytöjen takia (2 kvartsia ja hajonnut kiviesine pellostä) paikka ei täyttäisi nyt muinaisjäännöksen kriteereitä. Se on laitettava löytöpaikaksi tai mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Paikan hiekkamaaperä ei ole asuinpaikan tae, koska lähiseutu ja Kolunpuron varret ovat hiekkaa ja sen puolesta asuinpaikkoja voisi olla missä vain (kaikki alle 140 m korkeustasot ovat olleet ihmisasutuksen aikaisia muinaisrantoja). Paikka olisi kyllä periaatteessa sopiva kivikautiselle asuinpaikalle. Joko joenrantapaikkana tai Ancylusjärven rannan paikkana.

Keskitalo kuvaa lisäksi (1970) että läheisen koulun perunamaasta (200 m lounaaseen tästä paikasta) sekä tästä paikasta muutama sata metriä johonkin suuntaan joen varresta on löytynyt kiviesineet.

Mahdollinen asuinpaikka tien vasemmalla puolella. Koilliseen.

Löytöpaikat

10 PIELAVESI KANNAS

Mjtunnus: 595010013
 Status: löytöpaikka (aiemmin kiinteä muinaisjäännös)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7035682 E: 461424

Tutkijat: Pohjakallio L 1974 inventointi

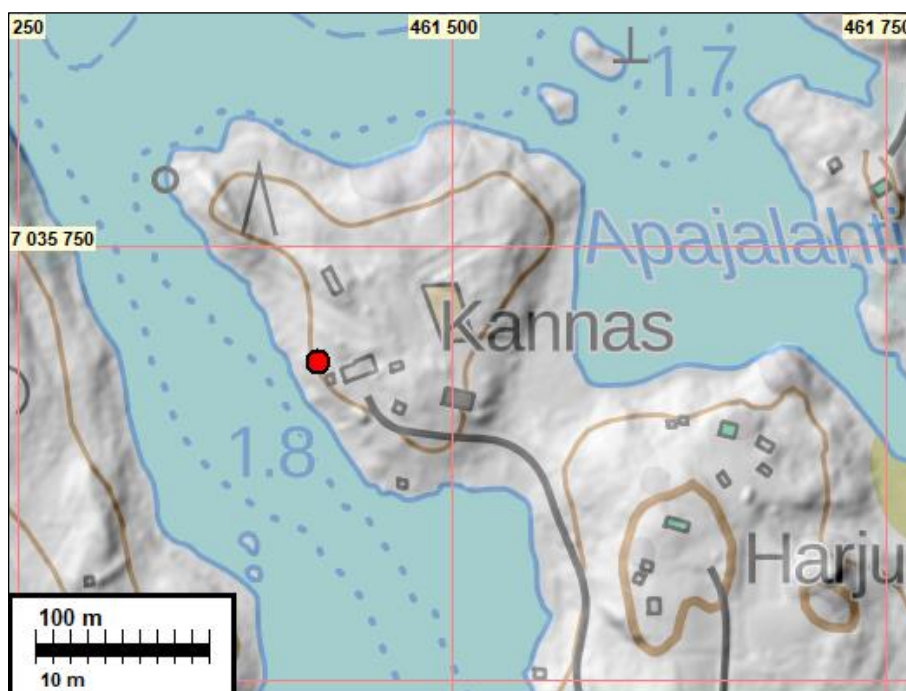
Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 34,7 km luoteeseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Kannas-nimisen tilan Koivujärven Halmelahteen loivasti viettävällä viljelyspellolla. Maaperä alueella on savista.

Sepänmaa 2020:

Museoviraston julkisista tietokannoista löytyy vain em. muinaisjäännösrekisterissä oleva kahden rivin pituinen kuvaus sekä tieto, että paikalta on löytynyt terästään lohjennut kiviesine, kvartsiitti-iskos (KM 19569:1-2, löytöluettelo on salainen, tietoja ei voitu tarkistaa). Pohjakallion raporttia ei löydy netistä eikä sen viitetietojakaan. Pandemian takia raporttiasiaa ja löytöluetteloa ei voitu tarkistaa Museoviraston arkistosta Helsingissä.

Alue johon löytötieto paikantuu, oli vuonna 2020 paikalla käytössä osin rakennettua, osin pois viljelystä - risukkoa ja pusikkoa. Uusien havaintojen saaminen oli mahdotonta. Em. tietojen perusteella oli siis mahdoton varmentaa, onko tienoolla muinaisjäännöstä ja jos on, mikä sen rajausta olisi. Paikka ei täytä muinaisjäännöksen kriteereitä mitenkään. Havainnot siihen aivan liian vähäiset ja sijaintitieto epä-määräinen. Paikka on syytä laittaa löytöpaikaksi – mielestämme mahdollinen mui-

naisjäännös ei ole tähän hyvä koska kiviesine voi olla sekundaarisella paikalla ja kvartsiitti-iskos voi olla "mitä vaan".

12 PIELAVESI SOPENPÄÄ

Mjtunnus: 595040001
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 7035422 E: 481706

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 23,9 km pohjoiseen.
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Sopenpään kivistalon löytöpaikka sijaitsee Sopenjärven itäpuolella, Sopenpään tilan pihapiirissä, asuinrakennuksesta noin 8 m:n päässä ja pihapihlajasta noin 5 m päässä. Esine löytyi pihavalojen virtajohdon ojankaivuun yhteydessä noin 10-15 cm syvältä savesta.

Sepänmaa 2020: löytökohta on pihapiiriä ja ympäristön pellot olivat inventointiajankohtana viljelyksessä. Paikkaa ei lähemmin tarkastettu.

Löytöpaikka taustalla olevan talon pihassa

23 PIELAVESI KOLUNPURO

Mjtunnus: uusi
 Status: löytöpaikka
 Ajoitus: esihistoriallinen
 Laji: löytöpaikka

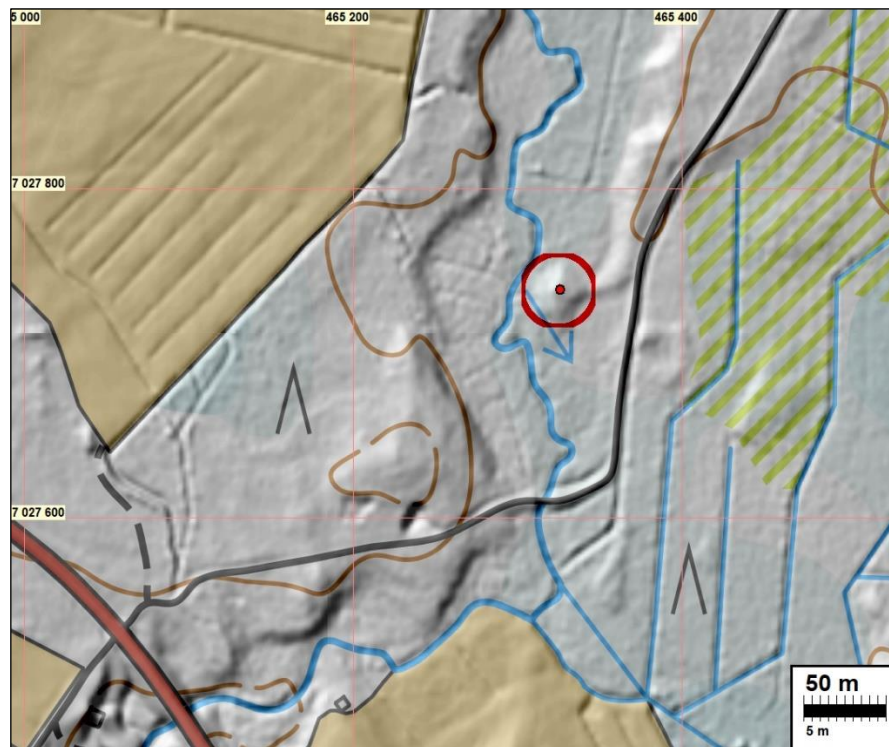
Koordin: N: 7027740 E 465326

Tutkijat: Jussila ja Sepänmaa 2020 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pielaveden kirkosta 25 km luoteeseen. Saarelan Korppilahdella Kolunpuron itärannalla.

Huomiot: Paikalla on Kolunpuron varrella, leveämmästä purouomasta kohoava, pyöreä hiekkamaakumpare, halkaisija n. 23 m. Kumpareella on n- 12 x 12 m laajuinen tasainen laki. Maaperä on täysin kivetöntä aivan tasarakeiseksi lajittunutta hiekkaa. Kumpare oli hiljattain laikutettu paikalla käydessämme. Tiheästi melko syviä laikkuja. Yhden laikun pohjalta pilkisti kvartsi ja esiin kaivettaessa osoittautui, että kuopan pohjan alapuolella oli kolme isoa kvartsimuhkuraa, terävasärmäisiä ja hyvälaatuista kvartsia. Koska kumpare on virtauksen kasaama ja lajittunutta hiekkaa, eivät terävasärmäiset kvartsit ole luontaisia sillä paikalla. Ne on täytynyt ihmisen maahan kaivaa, noin 40 cm syvyyteen hiekkaan. Pengoimme laikkua laajemmalla ja syvemmälle, sekä tarkastimme ja pengoimme kumpareen laen laikut perusteellisesti. Missään ei pienintäkään kiven murua tai mitään muutakaan vihjettä ihmisen toiminnasta. Kyse on mitä ilmeisimmin kvartsikätköstä, raaka-ainevarastosta kukelpoisen puron äärellä. Kvartsi on ollut tarpeellinen ja paljon käytetty työkalujen

raaka-aine koko esihistorian ajan. Talteen otettiin kaks murikkaa ja kolmas jäi kuoppaan.

Kvartsit esiin kaivettuina kuopan pohjalta in situ

Löytöpaikka lapion kohdalla, etelään. Kumpare taustalla aukossa, idästä.

Kvartsimurikat

